

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YETİŞKİNLERDE NESNE İLİŞKİLERİNİN İLİŞKİ VE
PARTNER OBSESYONLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE
NEVROTİK KİŞİLİK ÖRGÜTLENMESİ EĞİLİMİNİN ARACI
ROLÜ**

FULYA AKINCI

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üye. Hande GÜNDOĞAN SÜTÜVEN

İSTANBUL – 2024

T.C.
İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YETİŞKİNLERDE NESNE İLİŞKİLERİNİN İLİŞKİ VE
PARTNER OBSESYONLARI ÜZERİNDEKİ ETKİSİNDE
NEVROTİK KİŞİLİK ÖRGÜTLENMESİ EĞİLİMİNİN ARACI
ROLÜ**

FULYA AKINCI

KLİNİK PSİKOLOJİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üye. Hande GÜNDOĞAN SÜTÜVEN

İSTANBUL – 2024

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı bir davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilemeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynak listesine aldığımı, yine bu tez çalışmasında ve yazım sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

FULYA AKINCI

TEŞEKKÜR

Yanına gidip tez konumu söylediğim andan itibaren yapabileceğime benden daha çok inanan ve beni destekleyen, bilgisine ve deneyimine hep güvendiğim, öğrencisi olduğum için kendimi her zaman şanslı hissettiğim; çok değerli hocam, süpervizörüm ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üye. Hande GÜNDOĞAN SÜTÜVEN'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum. Lisans ve yüksek lisans sürecim boyunca çalışma etiği, kişiliği ve duruşuyla bana ilham verdiği, ufkumu açtığı ve en önemlisi bana olan güvenini hiçbir zaman yitirmediği için ayrıca teşekkür etmek isterim.

Yanında tezimin ilk cümlelerini yazdığım, beni bu süreçte yalnız bırakmayan Hande BASTIRMACI'ya, uzakta olmasına rağmen beni hep anladığını ve desteklediğini bildiğim, hayatıma ilaç olan Meltem CEYLAN PAK ve zor anlarımda her zaman yetişen Muhammed PAK'a çok teşekkür ederim. Lisans ve yüksek lisans sürecimde hep yanımda olduğunuz için çok şanslıyım, iyi ki varsınız.

Yüksek lisans sürecimde ilk günden son güne kadar her yönden destekleyen, cesaretlendiren, güldüren ve sonsuz güven sağlayan Edanur GÜRBÜZ'e, her konuştuğumda zihnimde yeni kapılar açan, beni benden daha çok tanıyan ve aynalayan, değerli roleplay eşim Feray İPEK'e, kaygılarımızı ortaklaştırdığımız, kelimenin tam anlamıyla birlikte gülüp ağladığımız, konuşmadığım zaman bile ne hissettiğimi anladığı ve anlaşıldığım için minnettar olduğum Gamze GÜVENİR'e ve bizi her zaman bilgisi ve sakinliğiyle destekleyen Fatma DEMİRBAŞ ÜNVER'e teşekkür ederim. Siz olmasaydınız yüksek lisans sürecim yarım kalırdı.

Bu tezin Kahramanmaraş'ta, küçük bir konteynerde yazılma sürecini kolaylaştıran, sahada daha dinamik ve sağlam olabilmemi sağlayan, bana bu süreçte en büyük moral motivasyon ve özbakımı sağlayan sevgili ekip arkadaşlarım Selen Seda DEMİR ve Gözde MURT'a çok teşekkür ederim. Küçük grubumuzun bir parçası olduğum için çok mutluyum. Bu süreci benim için kolaylaştıran, destekçim ve eşlikçim olan değerli koordinatörüm Gamze TEK'e de ayrıca teşekkür etmek isterim.

Lisede sıra arkadaşı olduğumuz günden bu yana sorularımı ve sorunlarımı çözen, beni duygusal olarak regüle eden, sürekli tezimi yazmam konusunda beni motive eden, sadece tez sürecinde değil, hayatımın her anında yanımda olan canım arkadaşım Emine Nur CAN'a çok teşekkür ederim.

Tüm bunları yapabilmemin en başında yer alan, bana gittiğim her yolda eşlikçi olan ve koşulsuz kabulü hissettiren, arkamı dönüp baktığımda her zaman orada olduklarını bildiğim annem Nuray Akıncı'ya, babam Ahmet Akıncı'ya ve kardeşim Eren Akıncı'ya teşekkür ederim. İyi ki benim ailemsiniz.

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	ii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vii
TABLolar	viii
ŞEKİLLER.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT.....	xii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1	6
KAVRAMLAR.....	6
1.1 Nesne İlişkileri Kuramı.....	6
1.1.1 Tanım.....	6
1.1.2 Sigmund Freud ve Nesne İlişkileri Kuramı.....	7
1.1.3 Melanie Klein ve Nesne İlişkileri Kuramı.....	7
1.1.4 Ronald Fairbairn ve Nesne İlişkileri Kuramı.....	10
1.1.5 Donald Winnicott ve Nesne İlişkileri Kuramı.....	11
1.1.6 Margaret Mahler ve Nesne İlişkileri Kuramı.....	12
1.1.7 Otto Kernberg ve Nesne İlişkileri Kuramı.....	12
1.2 İlişki ve Partner Obsesyonları.....	13
1.2.1 İlişki Odaklı Obsesyonlar.....	15
1.2.2 Partner Odaklı Obsesyonlar.....	16
1.3 Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimi.....	18
BÖLÜM 2	25
LİTERATÜRDE NESNE İLİŞKİLERİ KURAMI, İLİŞKİ VE PARTNER OBSESİYONLARI VE NEVROTİK KİŞİLİK ÖRGÜTLENMESİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER.....	25
2.1 Nesne İlişkileri Kuramı ve İlişki Ve Partner Obsesyonları.....	25
2.2 İlişki Ve Partner Obsesyonları Ve Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimi	27

2.3 Nesne İlişkileri Kuramı Ve Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimi.....	29
3. YÖNTEM.....	31
3.1 Örneklem.....	31
3.2. Veri Toplama Araçları.....	32
3.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu.....	33
3.2.2 Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri (HCTI).....	33
3.2.3 Bell Nesne İlişkileri Ölçeği (BNİÖ).....	34
3.2.4 Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ)	35
3.2.5 Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ)	35
3.3. İşlem.....	36
3.4. Veri Analizi.....	36
BÖLÜM 4	38
BULGULAR	38
4.1. Bulgular.....	38
4.1.1 Ölçekler.....	38
4.1.1.1. Ölçeklerin Normallik Değerleri.....	38
4.1.1.2. Ölçeklerin Güvenirlikleri.....	40
4.1.1.3 Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistik Bulguları.....	41
4.1.2. Ana Hipotezler.....	42
4.1.2.1. Araştırmanın Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Analizleri	42
4.1.2.2 Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki ve Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü	46
4.1.2.2.1 Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü.....	46
4.1.2.2.2 Nesne İlişkileri Nitelikleri ile Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü.....	48
4.1.3.1 Karıştırıcı Değişken Olarak Mevcut İlişki Durumunun İncelenmesi...	50

BÖLÜM 5	55
TARTIŞMA	55
5.1 Ana Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.....	55
5.2 Aracı Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.....	63
5.3 İlişki ve Partner Obsesyonlarının Mevcut İlişki Durumuna Göre Değerlendirilmesi.....	64
SONUÇ.....	65
KAYNAKÇA.....	69
EKLER.....	82
EK-1 Bilgilendirilmiş Onam Formu.....	82
EK- 2 Demografik Bilgi Formu.....	83
EK-3 Horney-Coolidge Üç Boyut Ölçeği (HCTI).....	85
EK-4 Bell Nesne İlişkileri Ölçeği (BNİÖ).....	87
EK-5 Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKBÖ)	90
EK 6- Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ)	91
EK-7 Etik Kurul Karar Formu.....	93

KISALTMALAR

HCTİ: Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri

BNİÖ: Bell Nesne İlişkileri Ölçeği

BORTTI: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği

RİOKÖ: Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği

PİOKBÖ: Partnere İlişkin Obsesif Kompulsif Belirti Ölçeği

OKB: Obsesif Kompulsif Bozukluk

TABLÖLAR

Tablo 4.1 Demografik Değişkenlerin Dağılımları

Tablo 5.1. Ölçeklerin Geçerlik Analiz Puanları

Tablo 5.2. Ölçeklerin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Tablo 5.3. Ölçeklere Dair Betimsel İstatistikler

Tablo 5.4. Değişkenler Arası İlişkiye Dair Korelasyon Tablosu

Tablo 5.5 İlişki Durumuna Göre İlişki ve Partner Obsesyonlarına Dair T Testi

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Çalışmanın Hipotez Modeli

Şekil 4.1. Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimine Dair Beta Katsayıları

Şekil 4.2. Nesne İlişkileri Nitelikleri ile Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimine Dair Beta Katsayıları

Şekil. 4.3. Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Mevcut İlişki Durumu ile Birlikte İncelenmesine Dair Beta Katsayıları

Şekil 4.4. Nesne İlişkileri Nitelikleri ile Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Mevcut İlişki Durumu ile Birlikte İncelenmesine Dair Beta Katsayıları

ÖZET

Çalışmanın temel amacı, nesne ilişkilerinin ilişki ve partner obsesyonları üzerindeki etkisinde nevrotik kişilik örgütlemesi eğiliminin aracı rolünü incelemektir. Nesne ilişkilerinin alt boyutlarının (yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm, sosyal yetersizlik), ilişki ve partner obsesyonları ile aralarındaki ilişki incelenmiş ve nevrotik kişilik örgütlenmesinin alt boyutlarının (uysallık, saldırganlık, kopukluk) aracı bir rolü olup olmadığına dair araştırma yürütülmüştür. Araştırma, 18-65 yaş arasında, halihazırda en az 6 aylık bir ilişkisi olan ya da şu anda ilişkisi olmayıp daha öncesinde en az 6 aylık bir ilişki yaşamış olan toplamda 335 kişi ile yürütülmüştür. Araştırmada Demografik Bilgi Formu, Horney-Coolidge Üç Boyut Ölçeği (HCTI), Bell Nesne İlişkileri Ölçeği (BNİÖ), Romantik İlişki ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKBÖ) ve Partnere İlişkin Obsesif Kompulsif Belirti Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekler üzerinden toplanan veriler SPSS 26.0 Paket Programı ile analiz edilmiştir. Çıkan bulgulara göre nesne ilişkileri ile ilişki obsesyonları, partner obsesyonları ve nevrotik kişilik örgütlenmesi arasında anlamlı ve pozitif yönlü korelasyon bulunmuştur. Nesne ilişkileri alt boyutlarının tamamının hem ilişki hem de partner obsesyonları ile anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkisi olduğu bulunmuştur. Nevrotik kişilik örgütlenmesi alt boyutları ile ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişki incelendiğinde ise saldırganlık alt boyutunun hem ilişki hem partner obsesyonlarını anlamlı ve pozitif yönde, uysallık alt boyutunun yalnızca ilişki obsesyonları ile anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkisi bulunduğu, partner obsesyonları ile ise aralarında anlamlı bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Kopukluk alt boyutunun hem ilişki hem partner obsesyonları ile aralarında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Nesne ilişkileri alt boyutları ile nevrotik kişilik örgütlenmesi alt boyutları incelendiğinde ise sosyal yetersizlik ile saldırganlığın birbirleriyle anlamlı ve pozitif yönde ilişkileri olduğu, egosentrizm ile uysallık arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu, kopukluğun ise yabancılaşmayla anlamlı bir ilişkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Hayes Process Aracılık Etki Analizi kullanılarak yapılan aracılık analizinde ise nesne ilişkilerinin ilişki ve partner obsesyonları üzerindeki etkisinde nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı etkisi bulunmuştur. Yapılan analizler, daha sonrasında

alan yazındaki bulgularla birlikte tartışılmış ve araştırmanın bir sonraki araştırmalara katkıda bulunabilmesi amacıyla önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: nesne ilişkileri, ilişki ve partner obsesyonları, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi

ABSTRACT

The main purpose of the study is to examine the mediating role of neurotic personality organization tendency in the effect of object relations on relationship and partner obsessions. The relationship between the sub-dimensions of object relations (alienation, insecure attachment, egocentrism, social inadequacy) and relationship and partner obsessions was examined, and a research was conducted on whether the sub-dimensions of neurotic personality organization (agreeableness, aggression, detachment) have a mediating role. The research was conducted with a total of 335 people between the ages of 18-65 who were currently in a relationship of at least 6 months or who were not currently in a relationship but had previously had a relationship of at least 6 months. Demographic Information Form, Horney-Coolidge Three-Dimensional Scale (HCTI), Bell Object Relations Scale (BNIS), Romantic Relationships and Compulsions Scale (RIOCBS) and Partner-Related Obsessive Compulsive Symptom Scale were used in the study. The data collected through the scales were analyzed with SPSS 26.0 Package Program. According to the findings, a significant and positive correlation was found between object relations and relationship obsessions, partner obsessions and neurotic personality organization. It was found that all object relations sub-dimensions significantly and positively predicted both relationship and partner obsessions. When the relationship between the neurotic personality organization sub-dimensions and relationship and partner obsessions was examined, it was seen that the aggression sub-dimension significantly and positively predicted both relationship and partner obsessions, the agreeableness sub-dimension only significantly and positively predicted relationship obsessions, and there was no significant relationship between them and partner obsessions. No significant relationship was found between the Disconnection subscale and both relationship and partner obsessions. When object relations sub-dimensions and neurotic personality organization sub-dimensions were examined, it was concluded that social inadequacy and aggression significantly and positively predicted each other, egocentrism and agreeableness significantly and negatively predicted each other, and detachment did not significantly predict alienation. In the mediation analysis conducted using Hayes Process Mediation Effect Analysis, the mediating effect of

neurotic personality organization tendency was found in the effect of object relations on relationship and partner obsessions. The analyzes were then discussed together with the findings in the literature and suggestions were made so that the study could contribute to future research.

Key Words: object relations, relationship and partner obsessions, neurotic personality organization tendency

GİRİŞ

Nesne ilişkileri kuramı, erken dönemdeki kişilik gelişiminde ilişkilerin rolünü inceleyen psikanalitik bir kuramdır. Erken dönemdeki bu nesnelerle olan ilişkilerin içselleştirilmesi ve geliştirilmesi, ilerleyen dönemlerdeki aktarımlar ve çatışmalar için alan açmaktadır (Kernberg, 2004). ‘‘Nesne’’ terimini ilk kullanan kişi olan Sigmund Freud, bedensel gerilimi azaltmak amacıyla ihtiyaç duyulan şeyi nesne olarak tanımlamıştır (McWilliams, 2020).

Nesne İlişkileri Kuramı denilince akla gelen en önemli isimlerden birisi olan Melanie Klein, nesne ilişkilerini, erken dönemde bebeklerin, saldırgan dürtüler, yok edilme, zarar görme gibi temel kaygılarıyla baş etmek için ortaya çıkardığı birtakım savunmalar üzerine kurulan bir sistem olarak ifade etmiştir (Akyüz, 2018). Bebeğin bu kaygılarla baş etmesi için en yakınındaki nesne olan anneye hem bu kaygıları projekte etmesi hem de annenin halen doyum sağlayan ideal bir nesne olmaya devam etmesi nesne ilişkileri kuramının en önemli kısmını oluşturmaktadır. Daha sonrasında bölünmeyle memenin kaybedilmesi ve bebeğin bu yası tutması ve memeyle kendini ayırması, bebeğin kalıcı iyi nesneyi kendi benliğinin içine oturtmasıyla sonuçlanan bir sürece yol açmaktadır (Klein, 2008).

‘‘Nesne’’ kavramı ötekini temsil ederken aynı zamanda duygusal ilişkilerin kurulduğu kişiler de bu temsilin kapsamına girer. Bu sebeple romantik ilişkilerde önemli bir etkisi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, Klein’ın nesne ilişkileri kuramı da kişilerarası ilişkileri baz almaktadır. Bu sebeple, romantik ilişkiler incelenirken nesne ilişkileri kuramı ayrı bir önem taşımaktadır. Erken dönem çocukluktaki nesne ilişkileri, romantik ilişkilerde bazı sorunlara neden olabilir. Bunlardan birisi ise, romantik ilişki odaklı obsesyonlardır. Romantik ilişki odaklı obsesyonlar, ilişki ve partner obsesyonları olarak ikiye ayrılabilir. Partner obsesyonları, daha çok kişiye yönelik olup bu obsesyonlarda partnerin yeterince zeki, alımlı, sevecen, sosyal becerileri yüksek birisi olup olmadığıyla uğraşma ve başkalarıyla kıyaslama mevcuttur (Trak ve İnözü, 2017). Partnerin mükemmel olup olmadığıyla ve partnerin eksiklik ya da kusurlarıyla aşırı meşgul olması partner obsesyonu olarak tanımlanabilir

(Günhan, 2021). İlişki obsesyonları ise daha çok kişinin partneriyle birbirlerine verdikleri ilişkiyi iki taraflı sorgulamasına dayanıyor olup, kişinin bu düşüncelerle obsesif bir biçimde ilgilenmesidir (Doron ve ark., 2012c). İlişki odaklı obsesyonlarda, kişi her ne kadar ilişkileri yolunda gitse de sürekli bir kontrol ihtiyacı içindedir. Bu düşünceleri diğer sağlıklı ilişkilerdeki olağan düşüncelerden ayıran özellik ise girici ve ego distonik olmasıdır (Doron ve ark., 2014).

Romantik ilişki obsesyonu olan kişiler, ilişkilerinde ilişkinin yolunda gittiğini bilseler bile bunu kontrol etme ihtiyacı hissetmektedirler. Zaman zaman girici düşünceler, kişi başka bir “mutlu çift” gördüğünde tetiklenir. Kişi kendi zihnindeki ideal çifti, gördüğü “mutlu çifti” ve kendi ilişkisini karşılaştırmaya başlar. Bunun beraberinde kişi, ilişkisi dışındaki öteki kişilere ilişkisinin kalitesini belirlemek amacıyla bazı sorular sorarak kaygıyı azaltmaya çalışmaya yönelik bazı kompulsif davranışlara başvurabilir (Doron ve ark., 2012b).

İlişki ve partner obsesyonlarında kompulsiyona neden olan şüpheli düşünceler kişide yoğun bir kaygı yaratır. Bu kaygı kişilik özelliği olarak nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi gösteren kişilerde daha yoğun ve işlevi bozan bir seyir izleyebilir. Bu sebeple, obsesyonları incelerken nevrotik kişilik örgütlenmesi ve nevrotik eğilimleri birlikte incelemek, bu konuda çoklu bir bakış açısı sağlayacaktır.

Horney’e göre nevroz, korkuların ve savunmaların, çatışan eğilimler için baş etme ya da orta yolu bulma girişimlerinin neden olduğu ruhsal bir hastalıktır (Horney, 2014). Nevrozun temelinde yatan temel kaygı ve çatışmalar, erken dönem çocuklukta sağlanamayan güvenli ebeveyn ortamından kaynaklanmaktadır (Penn ve Neumann, 2020). Bu dönemdeki tutarsızlık, çocukta yalnızlık ve çaresizlik duygularını da yoğun olarak hissettirecek olan temel kaygının gelişmesine yol açar (Horney, 2012). Çocuğun temel çatışmalarla baş edebilmesi için geliştirdiği bilinçdışı taktikleri zamanla kişiliğin bir parçası olur ve karakter eğilimlerini etkiler. Buna “nevrotik eğilimler” denir (Kavut, 2018). Nevrotik eğilimleri olan kişiler temel görevleri tam olarak yerine getirememekte, değişime ayak uydurmakta güçlük çekmekte ve bu da bireyin kendini geliştirme sürecinde engel olarak ortaya çıkarak kişinin psikolojik

sağlığını bozmaktadır (Karahana ve ark. 2005). Bunun yanı sıra nevroitik eğilimli kişiler, benliğini olduğu gibi kabul edememe, mükemmeliyetçi olma, eleştiriye açık olmama gibi bazı özellikler de göstermektedirler (Tatlıoğlu, 2014) .

Horney bunun yanı sıra insanlara karşı hareket etme, insanlara yönelik hareket etme, insanlardan uzaklaşma kişilik türü olmak üzere üç kişilik türü ve bunlara bağlı olarak üç karakter tipi tanımlamıştır: uysal, saldırgan ve kopuk tip (Kavut, 2018). Bu karakter tipleri yapı olarak bağlanma tiplerine benzemekle beraber bağlanma kuramından da oldukça farklıdır. Nevrotik kişilikte bu üç karakter tipi de temel kaygıyı taşımaktadır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın amacı, yetişkinlerde nesne ilişkilerinin ilişki ve partner obsesyonları üzerindeki etkisinde nevroitik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolünün incelenmesidir. İlgili konularda literatür tarandığında, her ne kadar kavramlar birbirleriyle yakından ilgili olsa da, tüm kavramların birlikte incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra nesne ilişkileri kuramı ve ilişki-partner obsesyonları, nevroitik kişilik örgütlenmesi eğilimi ve ilişki partner obsesyonları ile nesne ilişkileri kuramı ve nevroitik kişilik örgütlenmesi eğilimi ayrı ayrı incelenirse de nevroitik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı olarak kullanıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ayrıca, bu kavramların ikili olarak incelendiği çalışmaların literatürde oldukça az olduğu ve çeşitlendirilmeye ihtiyacı olduğu görülmüştür. Tüm bu bilgiler ışığında bu çalışmanın alan yazın ve klinik alana katkı sağlayacak bir çalışma olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın Ana Hipotezleri

H1: Nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi ile ilişki ve partner obsesyonları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

a) Uysal nevrotik kişilik yapısı ile romantik ilişki ve partner obsesyonları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

b) Saldırgan nevrotik kişilik yapısı ile, romantik ilişki ve partner obsesyonları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

c) Kopuk nevrotik kişilik yapısı ile romantik ilişki ve partner obsesyonları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

H2: Nesne ilişkileri nitelikleri ile ilişki ve partner obsesyonları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

a) Yabancılaşma alt boyutu ile ilişki ve partner obsesyonları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

b) Güvensiz bağlanma alt boyutu ile ilişki ve partner obsesyonları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

c) Egosentrizm (bemerkezcilik) alt boyutu ile ilişki ve partner obsesyonlarını arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

d) Sosyal yetersizlik alt boyutu ile ilişki ve partner obsesyonları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Nesne ilişkileri nitelikleri ile nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

a) Sosyal yetersizlik alt boyutu ile saldırgan kişilik yapısı alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

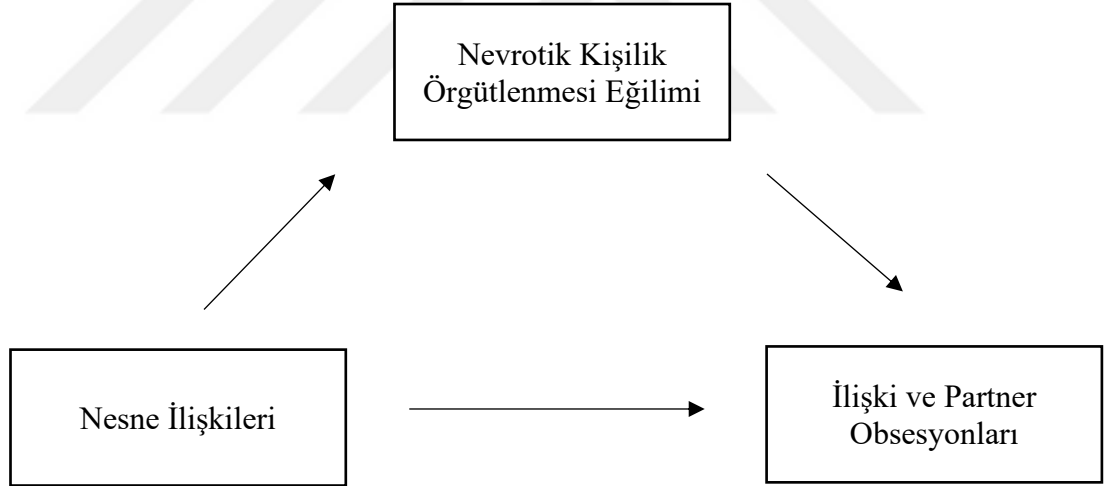
b) Egosentrizm (benmerkezcilik) alt boyutu ile uysal kişilik yapısı alt boyutu arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

c) Yabancılaşma alt boyutu ile kopuk kişilik yapısı alt boyutu arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Nesne ilişkileri nitelikleri ile ilişki obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü bulunmaktadır (Şekil 1.1).

H5: Nene ilişkileri nitelikleri ile partner obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü bulunmaktadır (Şekil 1.1).

Şekil 1.1 Çalışmanın Hipotez Modeli

BÖLÜM 1

KAVRAMLAR

1.1 Nesne İlişkileri Kuramı

1.1.1 Tanım

Nesne ilişkileri kuramı, psikodinamik terapinin hem uygulama hem de teorik olarak temel direklerinden birisi olarak kabul edilir. “Nesne” kavramı, ötekini temsil eden bir kavram olup duygusal ilişkilerin kurulduğu nesneler ya da kişiler olarak tanımlanabilir. Nesne kavramı hem gerçek, dış dünyadaki nesneleri hem de iç dünyadaki nesneleri ifade eder. Gerçek nesneler kişinin duygusal olarak anlam yüklediği şeyler, insanlar ve yerlerken; iç nesneler kişinin duygusal olarak anlam yüklediği insanlar, yerler ya da şeylerin psişede taşınan temsilleridir (Mathews, 1992). Bu nesnelerle kurulan ilişkiler, erken dönem çocukluktan başlayıp günümüzdeki kişilerarası ilişkileri anlamak için oldukça önemlidir. Bu sebeple, nesne ilişkileri kuramının ilişkisel ve duygusal süreçleri anlamak için bir çerçeve sunduğu söylenebilir.

Psikanalitik literatür incelendiğinde, nesne ilişkileri teriminin bireylerarası ilişkileri düzenleyen davranışları, duygulanımsal ve bilişsel süreçleri açıklamaya çalıştığı görülmektedir. (Westen ve ark., 1991). Nesne ilişkilerini inceleyen araştırmalarda da genel olarak paralel açıklamalar yapılmıştır. Greenberg ve Mitchell’e (1983) göre, nesne ilişkileri nesne temsilleri ve içselleştirilmiş benlikle ilişkili olup bu ilişki deneyimlerini içeren, gelişimsel olarak düzenlenmiş iç dünya yapılarını oluşturmaktadır. Laplanche ve Pontalis (1973) ise, benzer bir yerden nesne ilişkilerini bireyin çevresiyle ilişkilene şekli olarak tanımlarlar. Bu ilişkilene şeklini bireyin kendilerine özgü savunmaları, nesnelere dair algıları ve özgün kişilik örgütlenmeleri belirlemektedir. Calabrese ve arkadaşları da (2005) nesne ilişkileri kuramını, kişilerin kendilerini temsil etme şekillerinin, diğer kişilerle olan ilişkilerin

ve bu ilişkilerindeki duygu ve davranışların ebeveyn ilişkileriyle gelişmesi ve yaşam boyunca devam etmesi şeklinde açıklamaktadırlar.

1.1.2 Sigmund Freud ve Nesne İlişkileri Kuramı

Nesne ilişkileri birçok alanında öncü kuramcı tarafından incelenmiş ve çalışılmış olsa da kuramın temelleri psikanalitik kurama dayanmaktadır. Nesne ilişkilerini dürtüler üzerinden açıklamaya çalışan Freud, psikanalitik kuram içerisinde nesneyi ele alan ilk kuramcıdır. Dolayısıyla, ‘‘nesne’’ kavramı da ilk kez Freud tarafından kullanılmıştır. Freud’un nesne ilişkilerine yaklaşımını anlamak için öncelikle Dürtü Kuramı’ndan bahsetmek gerekmektedir. Freud’un bahsetmiş olduğu bu içgüdülerin bazı bedensel gerilimler olmak üzere bir kaynağı, biyolojik doyumlar gibi bir amacı ve çoğunlukla bir kişi olmak üzere bir nesnesi bulunmaktadır (Freud, 1915, akt., McWilliams, 2020). Bir başka deyişle, bu bedensel gerilimin ortaya çıktığı bölge kaynak, bedensel gerilimi azaltmaya yönelik harekete geçme ihtiyacı amaç ve bu gerilimi azaltmak ve doyuma ulaşmak için ihtiyaç duyulan şey ise nesne olarak adlandırılabilir (McWilliams, 2020). Freud’a göre nesne yaşantılar aracılığıyla keşfedilmektedir. Bebek, memenin libidinal bir haz kaynağı olduğunu yaşantılayarak öğrenir ve bu sebeple ilk libidinal nesnesiyle tanışmış olur (Freud, 1915; Mitchell ve Black, 2014). Bebeğin aslında kendini açlıktan koruma amacıyla memeye yöneldiği düşünüldüğünde bu ilk nesnenin çok yönlü ve önemli ihtiyaçları karşıladığı görülmektedir.

Freud’un Dürtü Kuramı’ndan bahsederken kullandığı nesne kavramı daha sonrasında kuramdan zaman zaman bağımsızlaştırılarak ya da kurama sadık kalarak kullanılmaya devam etmiştir.

1.1.3 Melanie Klein ve Nesne İlişkileri Kuramı

Her ne kadar nesne ilişkilerinin temeli Freud’la başlamış olsa da günümüzde bu kuramın kurucusu Melanie Klein olarak kabul edilir. Melanie Klein Freud’un dürtü

kuramı üzerine olan çalışmalarına devam etmiştir. Klein'ın Nesne İlişkileri Kuramı'nın temelinde kişilerarası ilişkiler bulunmaktadır.

Freud bebeklerin doğduklarından itibaren ‘birincil narsisizm’le doğduklarını, bir diğer deyişle bebeğin tüm yaşam enerjisini kendi benliğine aktardığını savunmuştur (Quinodoz, 2005). Klein ise, bu libidonun içsel nesnelere bağlı olduğu kadar dışsal nesnelere de bağlı olduğunu savunur ve bu nedenle "birincil narsisizm" kavramını reddeder. Bu reddediş, sosyal ilişkiler gibi dışsal nesnelerin etkisine dikkat çekmiştir. (Mitchell, 1981).

Klein, bebeklerin yaşam ve ölüm olmak üzere iki dürtüyle doğduğundan bahseder. Bu iki dürtü arasında bir mücadele vardır ve bu mücadele idden kaynaklanmasının yanı sıra egoyu da barındırır. Yaşam içgüdüsünün harekete geçme ve bütünleşme isteğiyle birlikte ‘bölme’ savunma mekanizmasını kullanarak bu iki dürtüyü, yaşamla ölümü, bir diğer deyişle iyi ve kötüyü ayırır. Bölme savunma mekanizmasının yanı sıra içe yansıtma ve yansıtma mekanizmaları da erken dönemde devreye girer. Bebek, yansıtmayı kullanarak libido ve saldırganlığı dışa vurur, çevresindeki diğer tüm nesneleri bunlarla doldurur. Böylece Klein'a göre, ilk nesne ilişkisi böyle gerçekleşir (Klein, 1952). Bebeklerin kurduğu ilk ilişkinin anne memesi olduğu göz önüne alındığında ise, libido ve saldırganlıkla doldurulan ilk nesnenin meme olduğu kabul edilir. Meme, bebek için tüm saldırganlığı ve agresyonunu yansıttığı, fantazilerini ve bunların imgelerini sakladığı bir alana karşılık gelmektedir (Göka ve ark., 2006). Bebek, bu nesnelerle her ne kadar bütünleşme isteğini gerçekleştirmek istese de gerçekleştiremez ve yoğun bir huzursuzlukla yüzleşmek zorunda kalır (Klein, 2008).

Bebeğin ilk nesnesi, yani memeyle olan ilişkisi aynı zamanda varoluşsal kaygılarını da somutlaştıran bir yerde durmaktadır. Bebek, ‘iyi meme’ ve ‘kötü meme’ olmak üzere iki nesneyi içselleştirir. Bu içsel nesneler, "tamamen iyi" veya "tamamen kötü" olacak şekilde bölünür (Robbins, 1980). İyi meme, kendisini besleyen ve bakım verenken; kötü meme daha çok agresyon, yıkım ve kaygıyı temsil eder. Burada bahsedilen ‘iyi’, idealleştirici ya da duygusal bir terimden ziyade basitçe

açlığı, sevgi doyumunu karşılamaya karşılık gelmektedir (Roth, 2001). Bu iyi ibaresi, anne baba ya da nesnenin iyiliği ya da kötülüğü hakkında bir yorum değildir. Yok edilmek istenen kötü meme, aynı zamanda kendisini besleyen ve bakım veren iyi memedir. Anne hem kendisini besleyen ve şefkat veren, hem de memeden mahrum ederek üzülmeye izin verendir. Bu durum, Melanie Klein tarafından ‘paranoid-şizoid konum’ olarak tanımlanır. Bu dönemde birincil kaygı, benliğin hayatta kalmasıdır; kendi-öteki farklılaşması en düşük düzeydedir (Robbins, 1980). Saldırganlık dürtüsü bebekte bir misilleme korkusu ve kaygısı uyandırır. Bu korku ve kaygı, bebek olumsuz deneyimler yaşadıkça pekişir. İyi nesneleri saklayarak bunu bir savunuma mekanizması olarak kullanır (Greenberg ve Mitchell, 1983) Bunun yanı sıra, bu saldırganlık gibi yıkıcı dürtülerini ve eziyet etme duygularını engelleyici olduğunu hissettiği şeye, yani 'kötü' memeye yönlendirir. Bu aşamada bölme süreçleri doruk noktasındadır ve sevgi ve nefret ile memenin iyi ve kötü yönleri büyük ölçüde birbirinden ayrı tutulur (Klein, 1952). İyi nesneyi koruyan ve daha sonrasında bölünen nesnenin iki ucu arasında bir sentez kurmayı sağlayan şey bu bölme işlemidir. Diğer bir deyişle, iyi bir bütünleşme için bölünmenin gerçekleşmesi gerekmektedir (Klein, 2008).

Bebek, iyi memeyi korumak ve kötü memeyi yok etmek için bölmeyi kullanır. Bu sebeple, anneyi ilk başlarda bütünleştiremese de ileriki gelişim sürecinde anneden içselleştirdiği sevgiyle agresyonu tolere eder ve bu bütünleştirmeyi gerçekleştirir (Klein, 2008). Ancak bu bütünleştirme, bebek için kolay bir süreç değildir. Bu ikilemin verdiği içsel sıkıntı bebeği Klein’ın ilk kez 1935’te bahsettiği depresif pozisyona sokar (Tüzün ve Sayar, 2006). Bebek, memeden ayrılmaya ve bütün bir kişi olarak gerçek anneyi keşfetmeye dair yoğun bir kaygı yaşar. Bebek, artık kendi saldırganlığının annesine zarar verebildiğini keşfeder ve benmerkezci bir yaklaşımla her ayrılığı kendi saldırganlığının bir sonucu olarak görmeye başlar (Robbins, 1980). Klein’a göre depresif konumun en önemli işlevlerinden birisi, benliği daha bütünleştirmesi ve güçlendirmesidir (Klein, 2008). Bu süreçte bebek, hem kimliğinin korunmasını sağlar hem de kendi içinde de kendisine ait bir iyiliğin olduğu düşüncesini sürdürür. Bebek, anneden, diğer bir deyişle nesneden içselleştirdiği "iyi" özellikler sayesinde sevgiyi,

agresyon ve yıkıcı duyguları tolere etmeyi öğrenir ve bu da bütünleştirme sürecine olanak sağlar (Klein, 2008).

1.1.4 Ronald Fairbairn ve Nesne İlişkileri Kuramı

Fairbairn, Freud'un kuramındaki bazı noktalara önemli eleştiriler getirerek hem kuramdan uzaklaşmış, hem de kuramın başka bir açıdan ele alınmasını sağlamıştır. Freud'un libido için haz arayıcı olduğu düşüncesine karşıt olarak libidonun bir nesne arayıcı olduğunu savunmuş, insanlarla bağ kurmanın doyum ve gerilimi azaltmaktan ziyade kendi başına bir amaç olarak kullandığını belirtmiştir (Fairbairn, 1952; Mitchell ve Black, 2014). Başka bir ifadeyle, bebek annesini emerken fiziksel olarak açlığını yatıştırmaktan ziyade daha çok emme aktivitesinin verdiği sıcaklığı ve bağlanma hissini yaşantılamaktadır (McWilliams, 2020). Fairbairn, çocukluktaki bağımlılıktan yetişkinlikteki olgun yakınlığa kadar farklı türde ilişkilere doğal olarak yönelen ve olgunlaşan bir dizi ihtiyacın olduğunu savunmaktadır (Fairbairn, 1952; akt. Mitchell, 1981). Fairbairn'ün bu görüşü, nesneyle olan ilişkinin değer kazanmasını sağlamıştır.

Fairbairn ve Klein, nesne ilişkileri kuramında geleneksel olandan ayrılmış ve birbirlerinin çalışmalarını destekleyici ve zenginleştirici bir perspektifle yaklaşmışlardır (Robbins, 1980). Bazı noktalarda, Fairbairn her ne kadar destekleyici olsa da zaman zaman fikir ayrılıklarını da dile getirmiştir. Örneğin; Fairbairn'e göre içsel nesneler Klein'in aksine yaşantının kaçınılmaz eşlikçilerinden daha çok kişilerarası ilişkilerdeki gerçek insanlar ve şeyler için telafi edicilerdir. Yani bebek, ebeveynlerinin kötü ve yetersiz yönlerini doyurmayan nesne olarak içselleştirir ve ebeveynlerinin bu yönlerinin kendilerinin içinde olduğuna dair düşleme yaparlar (Mitchell ve Black, 2014).

Fairbairn, Klein'in nesnelerle ilgili tüm deneyimlerin eninde sonunda içselleştirildiği yönündeki görüşüne de kabullenmeden önce hayal kırıklığının geldiği şartını ekler. Bu hayal kırıklığı ebeveynlerden gelmektedir. Fairbairn'e göre duygusal açıdan eksik, müdahaleci veya kaotik ve tutarsız ebeveynler içselleştirmeyi başlatan

dış faktörlerdir (Fairbairn, 1952; akt. Mitchell, 1981). Bununla birlikte bu kötü ebeveyn tutumu, bir savunma mekanizması olarak dış dünyada bölünmüş bir parça olarak ayrıca içselleştirilmektedir.

1.1.5 Donald Winnicott ve Nesne İlişkileri Kuramı

Winnicott'a göre bireyin sağlıklı bir şekilde gelişebilmesi için, yeterince iyi anne ve yeterince iyi çevre kavramlarının temsil ettiği belirli bir duygusal ortama ihtiyacı vardır (Winnicott, 1956). İyi çevre, bebeğin kucakta tutulması gibi bakım gördüğü, diğer bir ifadeyle kapsandığı fiziksel ortamdır. Sıradan iyi anne, bebeğin ihtiyaçlarına uyum sağladıkça ve karşıladıkça yeterince iyi anneye dönüşür. Winnicott (1956), annenin bebeğe bakım sunabilmek için bir nevi "geçici delilik" olarak sayılabilen kendi kişiliğini yok saymasına "birincil annelik meşguliyeti" adını vermiştir. Annenin bebeğin ihtiyaçlarına yeterince uyum sağlaması, bebeğe, kendi yaratma kapasitesine karşılık gelen bir dış gerçekliğin olduğu yanılsamasını verir (Winnicott, 1971). Bebek ihtiyaçlarının karşılanmasını tamamen kendi kontrolündeymiş gibi yorumlayarak tüm gücün kendisinde olduğunu hisseder. Bebeğin isteklerinin hemen yerine gelmesini sağlayan güç, öznel tümgüçlülük olarak ifade edilebilir. Ancak bu tümgüçlülük ve bağımlılık durumu yavaş yavaş yerini ayrılmaya ve bebeğin bireyleşmesine bırakacaktır. Bu da geçiş nesnesiyle mümkündür (Winnicott, 1954).

Winnicott, iç gerçeklik ve dış gerçeklik arasında bir geçiş nesnesi olması gerektiğinden bahsetmiştir. Geçiş nesnesi, aynı zamanda Mahler'in ayrışma-bireyleşme kavramını da açıklamaktadır. Bebek içsel nesne canlı, gerçek ve fazla zulmedici olmadığında, yani yeterince iyi olduğunda geçiş nesnesi kullanır. Bu nesne, ne tam olarak annedir ne de tam olarak anneden bağımsızdır. Bu nesne, her ne kadar içsel olsa da dış nesnenin varlığına ve niteliklerine bağlıdır (Winnicott, 1971). Bir diğer ifadeyle, geçiş nesnesi meme olsa da iç nesne farklı bir anlam taşımaktadır. Dolayısıyla, dış nesnenin yetersizliği geçiş nesnesini de değersizleştirecek ve etkisiz kılacaktır. Çocuk, geçiş nesnesini acımasızca kullanır ve her ne kadar saldırgan

davransa da yok olmayan bu nesne karşısında ötekinin varlığını kabul eder (Mitchell, 1981). Böylelikle ayrışma gerçekleşmiş olur.

1.1.6 Margaret Mahler ve Nesne İlişkileri Kuramı

Mahler'in önce psikolojiye, sonra da nesne ilişkilerine olan en büyük katkısı ayrılma-bireyleşme sürecidir. Ayrılma-bireyleşme süreci de tıpkı Fairbairn ve Winnicott'un bahsettiği gibi bağımlılıktan bağımsızlığa evrilen bir süreçtir. Bu sürecin sağlıklı işlememesi durumunda bazı bağımlılıkların ortaya çıktığı bilinmektedir (Disarbois, 2009, akt. Satgan, 2015). Mahler ve Furer (1968), ayrılma-bireyleşme sürecini evrelere ayırır. Bunlar bebeğin tamamen ötekine bağlı olduğu otizm durumu, çevreye sınır koyulan normal simbiyoz dönem, bebeğin anneden ayrı bir birey olduğu ayrılma-bireyleşme dönemi, yeniden yaklaşma dönemi ve duygusal nesne sürekliliğinin başladığı son dönem olarak sayılabilir.

Bu dönemlerin en önemlilerinden birisi olan ayrılma-bireyleşme, bebeğin anneden ayrı bir varlık olduğunu ayırt etmeyi öğrenmesi ve kademe kademe uzaklaşmasıdır. Duruşlarından başlayan bu uzaklaşma yavaşça artar ve bağımsızlığa yaklaşır. Anneden fiziksel anlamda uzaklaşan çocuk her ne kadar tümgüçlülüğü sergilemek istese de ruhsal olarak anneyle hala birdir (Greenberg ve Mitchell, 1983). Bu süreçte bağımsızlaşmaya başlayan çocuk bundan ayrıca kaygı da duymaktadır. Kaygı duyan çocuk, yeniden yakınlaşma dönemine girer. Bu kararsızlıkla dolu olan süreç yaşamın ilk 3 yılında tamamlanır. Sonucunda ise anne içselleştirilmiş, nesne ise süreklilik kazanmış duruma gelmektedir (Mahler ve ark., 1968).

1.1.7 Otto Kernberg ve Nesne İlişkileri Kuramı

Kernberg, Freud'un dürtü kuramı ve yapısal eşitlik modelinden, Klein ve Fairbairn'ün ise nesne ilişkileri kuramlarından yola çıkarak daha bütüncül ve kapsamlı bir bakış açısı geliştirmiştir (Mitchell ve Black, 2014). Kernberg de tıpkı Mahler gibi, geleneğin içinde kalmayı tercih edip bu alanda sınırlarını genişleten bir çalışma stili izlemiştir.

Kernberg (1967), nesnenin içselleştirilmesine dair çalışmalar yapmış ve bu içselleştirme esnasındaki patolojilerle özel olarak ilgilenmiştir. İçselleştirme sürecini dört ayrı parçaya bölmüş ve bu parçaların birinde yaşanacak olan olumsuzlukta patoloji oluşabileceğini belirtmiştir. İlk evrede çocuğun ilk doğduğu ve anneye ilişkiyi yeni kurduğu dönemden bahsedilmektedir. İkinci evreye geçebilmesi için beslenme gibi temel doyum ihtiyaçları ile birlikte anneden sevgi de alması gerekmektedir. İkinci evrede iyi ve kötü nesne, kendilik nesnesi gibi bazı olgular bütüncül olarak ayrıştırılabilir duruma gelir. Bebeğin iyi ve kötü nesneyi henüz kesin çizgilerle ayıramadığı üçüncü evrede bütünleşmiş bir benliğin de bulunmadığı görülmektedir. Bu üçüncü evrenin amacı, aynı zamanda kendilik ve nesne temsillerini daha gerçekçi bir kendilik kavramına dönüştürmektir. Aynı zamanda, iyi ve kötü nesneler ayrıldıkça iyi ve kötü benliğin oluşması da sağlanmış olmaktadır. Kernberg, bu evrenin geçişi sağlıklı olmadığı takdirde borderline (sınır) kişilik örüntüsünün ortaya çıkacağını belirtmiştir (Christopher ve ark., 2001). Dördüncü ve son evre ise iyi ve kötünün ayrılaştığı ve kişinin benliğinin ve benlik idealinin oluştuğu evre olarak gösterilebilir. Bu dördüncü evrede saplantı yaşayan kişilerde nevroz ve obsesif kompulsif kişilik örgütlenmelerinin patolojik durumları görülebilir (Kernberg, 1972).

1.2 İlişki ve Partner Obsesyonları

Obsesif kompulsif bozukluk (OKB), çoğunlukla kaçınma davranışlarının eşlik ettiği, zaman alıcı, sıkıntı verici veya zarar verici obsesyonlar (tekrarlayan istenmeyen düşünceler, görüntüler veya dürtüler) veya kompulsiyonlar (tekrarlayan davranışlar veya düşünceler) ile açıklanabilir (Hirschtritt ve ark., 2017). Homojen olmayan bir yapıya sahip olan OKB şüphe/kontrol etme, düzen/simetri, kir/bulaşma ya da tiksindirici/kabul edilemez düşünceleri içeren alt boyutlara sahiptir (Bloch ve ark., 2008).

Bir düşüncenin obsesyon olarak nitelendirilmesinde düşüncelerin, imajların ve dürtülerin yanlış bir şekilde felaketle sonuçlanacakları şeklindedir yanlış yorumlanması önemli rol oynamaktadır (Rachman ve de Silva, 1978). DSM-V'te obsesyonlar çoğu kişide kaygı oluşturan, sürekli ve tekrarlayıcı düşünceler, imgeler ya

da etkiler olarak tanımlanır (APA, 2013). Kişi bu tekrarlayıcı düşünceler ya da imgeleri bastırmaya çalışır ya da başka bir eylemle durdurmaya çalışır. Sıkıntıyı hafifletmeyi veya bu sıkıntıyı önlemeyi amaçlayan bu tekrarlayan davranışlar veya zihinsel eylemler ise kompulsiyon olarak adlandırılır (APA, 2013). Obsesyon ve kompulsiyonları doğal sayılabilecek olan şüphelerden ayırmak, romantik ilişki odaklı obsesyonları tanımlandırmada kritik rol oynamaktadır.

Obsesif kompulsif bilişler, insan bilişinde bu kadar yer kaplıyor olmasıyla birlikte, bunların ucu ilişkilere de ulaşmaktadır. Buradan yola çıkarak doğan romantik ilişki odaklı obsesif kompulsif bozukluk, OKB'nin kişilerarası yakın ilişkiler üzerindeki engelleyici yönünü ifade eder (Szepeswol ve ark., 2016). Bu ilişkinin ebeveyn-çocuk, yönetici, romantik ilişki ve hatta Tanrı'yla olan ilişki olabilmesinin yanı sıra araştırmalar en çok romantik ilişkilerde yoğunlaşmıştır (Doron ve Derby, 2017; Doron ve ark., 2014). Bazı durumlarda halihazırda devam eden bir ilişki olmasa bile geçmişte ya da gelecekte olacak olan ilişkilerle ilgili obsesyon ve kompulsiyonlar görülebilmektedir. Kişi, bu durumda bir önceki ilişkisinde deneyimlediği obsesif düşünceleri tekrar deneyimleyebileceği ihtimalinden çekinmektedir (Doron ve ark., 2014).

İlişki ve partner obsesyonları her ne kadar obsesif kompulsif bozukluk başlığı altında değerlendiriliyor olsa da zaman zaman OKB'den ayrı olarak düşünülmektedir. İlişki odaklı OKB'nin OKB çatısı altında değerlendirilmesini destekleyici çalışmalar yer almaktadır. Doron ve arkadaşlarının (2016) yaptığı bir çalışmaya göre, ilişki ve partner odaklı OKB tanısı almış kişilerin OKB tanısı almış kişilerle benzer seviyelerde sıkıntı, direnç ve kontrol etme derecesi gösterdikleri bulunmuştur. Farklı meşguliyetler ve alanlarda olsa da ikisinin de rahatlatıcı özelliği olan kompulsiyonlara ve daha sonrasında daha fazla obsesyona sebep olduğu bilinmektedir. Diğer OKB alt başlıkları gibi ilişki odaklı obsesyonlar da, ciddi bir stres ve işlev kaybı görüldüğünde psikolojik ve psikiyatrik müdahale gerektirebilir (Doron ve Derby, 2017).

İlişki ve partner odaklı obsesyonların tam olarak ne zaman başladığı bilinmese de araştırmalarda erken ergenlik döneminde başladığı görülmüştür (Doron ve ark.,

2014). Bunun yanı sıra ilişkisel şüphe ve takıntıların genellikle ilişkinin erken aşamalarında başladığı ve ilişki ilerledikçe veya önemli dönüm noktalarına (örneğin birlikte yaşama, evlilik, çocuğun doğması) ulaştıkça şiddetlenir. Bu şüpheci düşünceler tartışmalardan farklı olarak değerlendirilmeli ve tartışma olmadığı durumlarda da olacağı gözden kaçırılmamalıdır (Doron ve Derby, 2017).

Her ne kadar obsesyon ve kompulsiyonların ilişkilerde yol açtıkları zorluklar bir araştırma konusu olarak literatürde karşımıza çıksa da (Abbey, 2006; Abbey ve ark., 2007; Boeding ve ark., 2013; Chen ve ark., 2004) özellikle romantik ilişki obsesyon ve kompulsiyonların bilimsel araştırmalarda yer alması daha yakın geçmişe dayanmaktadır (Doron ve ark., 2012a; Doron ve ark., 2012b; Szepeswol ve ark., 2016; Trak ve İnözü, 2019). Bu araştırmalar sonucunda Doron ve arkadaşları (2012a, 2012b) romantik ilişkilerdeki obsesyon ve kompulsiyonları, kendi klinik gözlem ve tecrübeleri ışığında ilişkiye ilişkin ve partnere ilişkin obsesyon ve kompulsiyonlar olmak üzere iki başlık altında incelemişlerdir.

1.2.1 İlişki Odaklı Obsesyonlar

İlişki odaklı obsesyonlar, içinde bulunulan veya bulunulmuş olan ilişkiyle alakalı olup, ilişkiyle alakalı zorlayıcı düşünceler ya da imgelerden oluşmaktadır (Doron ve ark., 2014). Bir başka deyişle ilişki obsesyonu, kişinin partnerine ve partnerinin kendine karşı hislerini ve ilişkinin doğru olup olmadığı ile ilgili şüphe duyma şeklinde açıklanabilir (Doron ve ark., 2012a). Romantik ilişki obsesyonu olan kişiler ilişkilerinde ilişkinin yolunda gittiğini bilseler bile bunu kontrol etme ihtiyacı hissetmektedirler. Her ne kadar bu düşünceler hemen hemen her ilişkide görülen ve doğal olan düşünceler olsa da ilişki ve partner obsesyonlarındaki düşünceler girici ve egodistoniktir (Doron ve ark., 2014). Bu girici düşünceler, ‘‘partnerimden ayrılmalıyım’’ şeklinde dürtüsel olarak da görülebilmektedir (Doron ve Derby, 2017). Egodistonik düşünceler, kişinin kişisel değerleri ve öznel deneyimleriyle çelişen düşüncelerdir. Örneğin; kişi her ne kadar ilişkisinin doğruluğundan emin olsa da bunu sorgulamayı bırakamadığı bir durum deneyimlemektedir. Kişi bu durumdan dolayı zaman zaman suçluluk ya da utanç duyabilir (Doron ve Derby, 2017). Bu suçluluk ve

utanç duyguları, kişilerin kendilerini eleştirmelerine ve dolayısıyla da psikolojik iyi oluşlarının düşmesine sebep olmaktadır. Kişi, ‘‘duygularını sorgulamayı bırak’’ gibi bazı öz telkinlerle bu suçluluktan kurtulmaya çalıştığı bir döngüye girebilir (Doron ve ark., 2013; Doron ve ark., 2014).

İlişki odaklı obsesyonlarda ilişkinin kalitesi, partnerin gösterdiği ve partnere gösterilen sevgiden duyulan şüphe, ilişkinin görece doğruluğu gibi bazı yoğun düşünceler kişinin zihninde obsesif bir biçimde yer edinmiştir. Bu düşünceler, genellikle ‘‘mutlu çiftler’’ görüldüğünde veya partnerin yanında can sıkıntısı gibi olumsuz duygular deneyimlendiğinde tetiklenir (Doron ve ark., 2012b). Kişi, bu olumsuz duyguları ve beraberinde getirdiği düşünceleri zihninde analiz etmeye başlar. Karşılaştıracak başka bir çiftin varlığından bağımsız olarak kişi kendi ilişkisini zihnindeki ideal ilişkiyle karşılaştırmaya başlar. Bu karşılaştırma, diğer insanlara ilişki hakkında soru sorma ve ilişkinin kalitesini ölçme, ‘‘ilişkimiz ne durumda?’’ değerlendirmesini yapma gibi bazı kompulsif davranışları da beraberinde getirebilir (Doron ve ark., 2012b). Kişiler, bu obsesyon ve kompulsiyonların sonucunda oluşan kaygıyı azaltmak için ilişki içerisinde memnun ve mutlu olduğu anları hatırlayarak nötrlemeye yönelik davranışlarda da bulunabilirler (Doron ve ark., 2012a).

Toplumda ve kişide olan aşka dair bazı gerçekçi olmayan davranışlar ve aşırı romantize etme de bu obsesif girici düşüncelerin oluşmasında etkilidir. ‘‘Aşk daha coşkulu olmalıdır, ben coşkulu yaşamıyorsam acaba bu ilişki yanlış bir ilişki mi?’’ gibi bazı genellemeler, daha önce deneyimlenen ya da deneyimlenecek olan pişmanlıkların verdiği sıkıntıyla birlikte bu inançları daha da kuvvetlendirmektedir. Kişi, zihninde oluşmuş olan kalıplarla kendini sürekli kıyaslar ve bu kalıpları kendine ideal olarak alır. Bu ideale ulaşmak için ise hem kendini hem partnerini konu alan obsesif düşüncelerle baş eder. (Doron ve Derby, 2017).

1.2.2 Partner Odaklı Obsesyonlar

Partner odaklı obsesyonlar, kişinin romantik ilişkide olduğu partnerindeki kusurlarıyla oldukça meşgul olması ve şüphe duyması olarak açıklanabilir. Bu

düşünceler, ilişki obsesyonundaki gibi egodistonik ve girici olmasının yanı sıra nötrleştirme, karşılaştırma gibi bazı kompulsif davranışlarla da tamamlanabilir. (Doron ve ark., 2012b).

Partner odaklı obsesyonlar, partnerin algılanan kusurlarına odaklandığından dolayı diğer ilişki odaklı obsesyonlardan farklı olarak incelenir. Bu durumda kişiler fiziksel görünüm, ahlak, sosyallik, duygusal istikrar, yeterlilik ve zeka gibi farklı niteliklerde değerlendirme yaparlar (Szepsenwol ve ark., 2016). İlişki odaklı obsesyon semptomlarından farklı olarak partner odaklı obsesyonlar, kişinin bu altı farklı alandaki algılanan kusurlarıyla ilgili ve engelleyici olan meşguliyetini belirtir (Doron ve ark. 2012b). Zaman zaman beden dismorfik bozukluğuyla karıştırılıyor olsa da partner odaklı obsesyonlarda dış görünüşle birlikte sosyal beceriler ve zeka gibi bazı etkenler bu obsesyonları beden dismorfik bozukluğundan ayırmaktadır (Doron ve Derby, 2017).

İlişki odaklı obsesyonlardaki gibi partner odaklı obsesyonlarda da düşünceler egosantriktir. Kişi, bunları yersiz ya da anlamsız bulsa da buna engel olamaz. Bunun yanı sıra, bu girici düşünceler genellikle algılanan kusurla ya da bu kusurun dile getirilmesiyle veya diğer partner potansiyeli olan ötekilerle karşılaştırmalarla tetiklenir (Melli ve ark., 2018). Kişi, bu düşüncelerle baş etmede ya da onları engellemede yetersiz kalır. Bu sebeple, kişinin partnerine zaman zaman çeşitli sorular sorarak ya da senaryolar oluşturarak onu test etme ve sorgulama eğilimi ve kendisini ise partnerini sevip sevmediğiyle ilgili sürekli kontrol ettiği bazı kompulsiyonlar görülebilmektedir (Avites ve ark., 2020). Bu kompulsiyonlar, girici egosantrik düşüncelerin verdiği rahatsızlığı azaltmak amacıyla yapılıyor olsa da uzun vadede bu obsesyonların sıklığını ve etkisini artırmaktadır. Böylece, obsesyon ve kompulsiyonlar bir paradoks halinde devam eden bir mekanizmayı oluşturur (Doron ve Szepsenwol, 2015).

Tıpkı ilişki odaklı obsesyonlardaki gibi partner odaklı obsesyonlarda da, toplumun ve kişinin yaptığı genellemeler ve aşırı romantize etme bu girici düşüncelerin etkisini artırmaktadır. Örneğin; "eğer onu her zaman düşünmüyorsam, o

benim için en iyi partner değildir." düşüncesi, kişinin olumsuz duyguları daha yoğun bir biçimde deneyimlemesine sebep olmaktadır (Doron ve Derby, 2017).

Partner odaklı obsesyonlar, romantik ilişki içerisinde olan iki tarafı da oldukça etkilemektedir. Kişinin işlevselliğini etkileyen bu şüpheler, kişinin bunları partneriyle sık sık tartışma ve partnerini test etme eğiliminde olduğundan dolayı romantik ilişkide zedelenmeye ve iki tarafta da ciddi strese yol açabilir (Kasalova ve ark., 2020). Dolayısıyla, kişinin işlevselliğinin yanı sıra kişinin iyi oluş hali ve benlik saygısı da etkilenmektedir (Doron ve ark., 2013). Partnerinin başarısızlıklarını veya eksikliklerini kendi değerlerinin yansıması olarak algılayan bireyler, partnerlerinin özellikleriyle ilgili müdahaleci düşüncelere karşı daha duyarlı olabilirler. Bu noktada kişi, "mükemmel ve doğru" partneri hak etmediğini düşünerek kendi benlik algısını buna göre yeniden gözden geçirebilir (Kasalova ve ark., 2020).

Mükemmeliyetçilik ve kararsızlık, partner odaklı obsesyonları etkileyen başka iki kavramdır. Kişinin mükemmeliyetçi özelliklerinin olması, bazı girici düşünceleri beraberinde getirebilir. Örneğin; kişinin kendi seçim ve değerlerine karşı aşırı eleştirel olması gibi mükemmeliyetçiliğin tanımına uyan bazı özellikler, sıradan ilişkilerdeki uyumsuzlukların ardından şüpheleri artırabilir. Kişinin kararsız olması ve kendi seçimleri ve eylemleriyle aşırı ilgileniyor olması da partner seçimini sürekli gözden geçirici bazı düşünceleri beraberinde getirebilir. Bunun yanı sıra, yüksek kişisel standartlar ve sürekli "doğru" deneyim için çabalamak bu obsesyon ve kompulsiyonlara pozitif yönde etki etmesi mümkün diğer faktörlerdir (Melli ve ark., 2018).

1.3 Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimi

Kişilik, bireyin çevresine uyumunu belirleyen sistemlerinin bireye özgü olarak tekrar düzenlenebilen değişken bir birleşimi olarak tanımlanabilir (Allport, 1937). Kişilik kavramının özü; kişiliği hem sağlıklı hem de patolojik yönden bir spektrum olarak alarak, etiyolojik, gelişimsel, yapısal ve dürtüsel öğelerini bir araya getiren nesne ilişkileri kuramına dayanmaktadır (Gıynaş ve ark., 2019). Kişi, deneyimleri ve

dünyayı anlamlandırma biçimleri üzerinden belirli bir kişilik örgütlenmesi geliştirir ve bu boyuta ait iki zıt kutbun arasında temel nitelikler sergiler. İnsan, tek boyutlu bir canlı olmamakla birlikte her nevrotik eğilimleri olan kişinin içinde sınırdurum, her sınırdurum eğilimi olan kişinin içinde de nevrotik eğilimler olabilir. Dolayısıyla, her kişilik örgütlenmesi temel farklılıkları dışında birbirleriyle geçişen sınırlara sahiptir (McWilliams, 2020).

Her ne kadar tam olarak bir tanım olmasa da nevroz, korkular, korkulara karşı kullanılan savunmalar, çatışmalar ve çözümler bulmaya yönelik girişimlerin oluşturduğu ruhsal sıkıntı olarak açıklanabilir (Horney, 2014). Bir davranışın ya da kişiliğin nevrotik olarak adlandırılabilmesi için, içinde yaşadığı topluma göre sapmalar göstermesi gerekmektedir. Bunun yanı sıra, her toplumdan sapan davranış nevrotik olarak örnek gösterilemez. Nevrotiklik ya da negatif duygulanım, özetle güçlü olumsuz duygulanımları günlük hayatta sıklıkla deneyimleme eğilimini belirtir (Suls ve Martin, 2005).

Freud'a göre ise nevroz haz amacı olan, yenilgiye ve başarısızlığa hoşgörüsü olmayan itkisel dürtülerdir. Bu sebeple, bu dürtülerin tüm insanlarda görüldüğünü ve tüm insanların biraz nevrotik olduğunu savunmaktadır. Horney ise nevrotikliğin, yalnızlık, çaresizlik, düşmanlık gibi duygulardan kaynaklandığını; zorlantılı olan bu dürtülerin asıl amaçlarının tatminden ziyade güvenlik olduğunu öne sürmüştür (Horney, 2012). Horney'e göre, nevrozun altındaki asıl olgu, cinsel ya da saldırgan dürtüler değil, ilişkisel çatışmalar ve kendini gerçekleştirme sürecindeki aksaklıklardır (Penn ve Neumann, 2020). Nesne ilişkileriyle yakından ilgilenen Kernberg ise (1977), kişilikle ilgili olan kategorik ve boyutsal perspektifleri birleştirerek kişiliği; nevrotik, sınırdurum ve psikotik kişilik olarak üç düzeye ayırmıştır. Nevrotik kişilik örgütlenmesi, psikoz ve sınırdurumdan üst düzey savunma mekanizmalarının olması, gerçeklik algısının ve kimlik bütünlüğünün tam olması gibi yönleriyle ayrılmaktadır (Kernberg, 1984). Nevrotik kişilik özelliği gösteren bireyler kendilerini çok yönlü tanımlayabilir, ikincil düzey savunma mekanizmalarını kullanabilir ve bir nevi terapistle aynı gerçekliği algılayabilirler (McWilliams, 2020). Freud, Horney ve

Kernberg, her ne kadar birbirleriyle çelişkili ifadeleri olsa da aynı zamanda nevrozun zorlantılı olan kısmının kaygıdan kaynaklandığı fikrinde birleşmişlerdir.

Nevrotik kaygı, nesnel tehlikeyle orantısız, bastırmayı ve diğer intrapsişik çatışma biçimlerini içeren, yönetimi için nevrotik savunma mekanizmaları kullanılan bir tehdit tepkisidir (Crosby, 1976). Nevrotik kaygıyı diğerlerinden ayıran yönü niteliğidir. Temel kaygı, hemen hemen herkesin zaman zaman tehlikelere karşı kendini savunma amacıyla hissettiği kaygıdır. Nevrotik kaygı ise, herhangi bir neden olmaksızın ortaya çıkar ve mantıkdışıdır. Kişi, bu kaygıyı neden yaşadığını anlamlandırmakta zorlanır (Geçtan, 2015).

Horney, nevrozu açıklarken temel kaygıyı temel olarak alır. Temel kaygıyı “hayali ya da gerçek bir tehlikeyle orantısız tepki” olarak tanımlar (Horney, 2012). Nevrotik çatışmalar ise, ebeveynlerin güvenli ve tutarlı bir ortam sağlayamadığı erken dönem çocukluk deneyimlerinden kaynaklanır (Penn ve Neumann, 2020). Horney (2012)’e göre baskıcı, kayıtsız, kararsız, rehberlik sağlamayan ya da aşağılayan “kötü” ebeveynler çocukta temel bir kaygıya sebep olur. Bu süreçte, çocuğun doğal gelişimini bulabilmesi için yollar engellenmiş ve sınırları net çizilmiş bir beklenti içinde ilerlediği sürece onaylanması, aksi takdirde küçümsenmesi, aşağılanması ya da tutarsız ebeveyn davranışlarına maruz kalması söz konusudur (Geçtan, 2015). Çocuk, bu davranışlara maruz kaldıkça düşmanca bir dünyada yalnız ve çaresiz hissedeceği temel kaygıyı geliştirir (Horney, 2012).

Maruz kaldığı ve geliştirdiği kaygının bir sonucu olarak çocuk, başa çıkmanın yollarını arar ve daha sonrasında “nevrotik eğilimler” olarak adlandırılacak olan üç savunma biçiminden birisine yönelir (Coolidge ve ark., 2001). Bunlar insanlara yönelme, insanlara karşı olma ve insanlardan uzaklaşmadır. Nevrotik kişi, bu kaygının verdiği çaresizlikten kurtulabilmek için çevresini değiştirmesi gerektiğine inanır ve bu üç stratejiyi çevresini değiştirmek için bir araç olarak kullanır (Horney, 2012). Çocukluk döneminde bu eğilimler çocuğun maruz kaldığı olumsuz çevresel faktörlere adapte olmasına yardımcı olurken, bu eğilimler katı ve uyumsuz hale geldiğinde nevrotik bir hale dönüşür (Shatz, 2004). Katı ve uyumsuz bir hale geldiğinde, nevrotik

kişi bu üç eğilimden birisini yapmak için bir zorunluluk hisseder ve yapamadığı zaman kendini engellenmiş hisseder. Böylelikle, nevrotik özellikler daha da pekişir ve bir döngüye girer (Horney, 2012). Sağlıklı bir kişi, bu üç stratejiyi de aynı anda kullanabilir ve birbirleri arasında geçiş yapabilir. Nevrotik kişi ise, bu üç stratejiyi birbirini tamamlayan bir yönden ziyade iki kutup gibi değerlendirir ve bunun sonucunda ise yoğun bir çatışma ve kaygıyla karşı karşıya kalır (Penn ve Neumann, 2020).

İnsanlara yönelme stratejisini kullanan kişiler beğenilme, kabul edilme, korunma ve hiç doymayacak olan bir güvende hissetme ihtiyacı içindedir (Smith, 2007). İnsanlara yönelme eğiliminde, temel kaygının çaresizlik kısmı öne çıkmaktadır. Kişi, kendi çaresizliğini ve acizliğini kabul ederek güvende hissedeceği, destek görebileceği, ait hissedeceği ve yalnız hissetmeyeceği bir grup ya da kişi bulur ve ona uyum sağlar. Bu kişiler, uyumlu kişilik özelliklerine sahiptirler. Kişi, en güçlü olana bağlanarak kendisi için destek ve aidiyet sağlar (Horney, 2012). Bu stratejiyi kullanan kişiler, ötekinin ihtiyaçlarını önceliklendirme ve karşılama eğilimindedirler. Bunu yapmalarının altındaki asıl neden, onaylanma ve sevgi ihtiyacıdır (Bilge ve Bilge, 2018).

İnsanlara karşı olmada ise, kişi agresif kişilik yapısına sahiptir. Temel kaygının düşmanlık kısmı ağır basmaktadır. Birey, çevresindeki herkesin düşman olduğunu varsayar ve genelde mücadele etme ve savaşma eğilimi gösterir (Horney, 2012). Bilinçli ya da bilinçdışı bir biçimde öteki olana güvenmez ve ellerinden geldiğince karşı çıkmaya çalışır (Coolidge ve ark., 2001). Kişi düşmanca bir tutum sergileyerek karşıdaki kişinin üzerinde olabildiğince kontrol etme ihtiyacını gidermeye çalışır. Bu kontrol etmeyle birlikte kişi hem güç, iktidar ve büyüklük kazanırken hem de bu kontrolü kendini korumanın bir yolu olarak kullanır (Smith, 2007).

İnsanlardan uzaklaşma, diğerlerinin aksine sadece uzaklaşma ihtiyacı olan ve daha çok kopuk (bağımsız) kişilik özelliklerine sahip kişilerde görülür. Temel kaygının yalnızlık kısmı ağır basmaktadır. Ötekilerin kendilerini anlamadığını ve ortak bir şeylerinin olmadığını düşünürler (Horney, 2012). Romantik ilişkilerde hem

ilişkinin hem de partnerin hakimiyetine girdikleri düşünme eğilimine sahiptirler (Bilge ve Bilge, 2018). Bu kişiler ötekilerden uzaklaşmanın yanı sıra kendilerine de yabancılaşırlar. Kendi duygularını ve ihtiyaçlarını belirlemede yetersiz kalırlar. Bu kişilerin en büyük ihtiyaçlarından birisi, güçlü bir kendi kendine yeterlilik (Coolidge ve ark., 2001).

Nevrotik kişilik örgütlenmesine sahip kişilerde sevecenlik gösterme ve alma, öz değerlendirme, kendini ortaya koyma, saldırganlık ve cinsellik üzerine bazı davranış tutumları görülür. Bu tutumlar kaygıyı hafifletme ve güvenliğe ulaşma çabasından yola çıkarak ortaya çıkar (Endler, 1965). Bu tutumlardan ilki olan sevecenlik gösterme ve alma, nevrotik kişilerde bu sevecenliği alıp verdikleri kişilerin taşıdığı gerçek önemle orantısız olarak görülür. Öz değerlendirme ise daha çok başkalarına bağımlılıkla sonuçlanan içsel yetersizlik ve aşağılık duyguların dengelenmesi için kişinin kendini olduğundan büyük görmesi ya da daha da aşağılamasıdır. Kendini ortaya koyma ise karar vermeden ihtiyaçlarını tespit etmeye kadar olan geniş çerçevede kişinin kendini ketlemesidir (Horney, 2012). Saldırgan tutum ise kendini ortaya koymanın tam tersi olarak kendini gösterir. Saldırgan tutuma sahip kişiler saldırgan, buyurgan ve aşırı kusursuzcu olmaya yönelik davranışlar sergilerler. Beşinci ve son tutum olan cinsellik ise cinsel alandaki ihtiyaçlar ya da ketlemeler olarak açıklanabilir. Bu nevrotik tutumlar, kişinin zaman zaman katılık hissettiği ve temel yaşam biçimi olarak benimseyebildiği davranış bütünleridir (Horney, 2012).

Nevrotik kişilik özelliğine sahip olan bireyler, zaman zaman kendilerine ait olduğunu ya da olması gerektiğini düşündükleri bir benlik arayışına girerler. Bu benlik arayışının asıl amacı, kişinin kendine yabancılaşmasını önlemektir. Horney (2012) kişinin kendine yabancılaşmasını aşmak için kendisine bulmuş olduğu yanlış kişiliğe, idealize edilmiş benlik tanımlamasını yapmıştır. Benliğin inşa, idealize edilmiş imajı, aynı zamanda gurur sistemini yaratan ve besleyen şeydir. Kişi içinde kendini tam anlamıyla tamamlanmış ve kusursuz hissedebileceği bir ideal benlik tasarlar, bir yandan da benlikte çatırtılara yol açar. Kişinin oluşturduğu aşırı idealleştirilmiş benliğin amacı, utanç ve değersizlik duygularını uzak tutmak olduğundan dolayı gurur

sisteminin inşası sonuçta sürdürülebilir bir çözüm değildir. Gerçek benlik ise kişinin kabul etmediği, doğduğu andan itibaren sosyal çevrenin olumlu ya da olumsuz etkileriyle potansiyelini gerçekleştirmeye hazır benliktir (Penn ve Neumann, 2020).

Kişi gerçek benliğinden, dolayısıyla bu benliğin getirdiği kaygıdan ve çatışmadan kaçmak için inşa etmiş olduğu idealize edilmiş benliğine sığınsa da gerçek benlikle arasındaki farkın yol açtığı gerilim dayanılmaz bir noktaya geldiğinde kişi bu gerilimle baş edemez. Bu durumda kişi, tüm benliklerinden kaçarak her şeyi dışsallaştırma eğilimi gösterir. Kişi, çevresiyle arasına mesafe koyarak aradaki farkın getirdiği gerilimi azaltmaya ve işlevselliğini kazanmaya çalışır (Horney, 2012).

Nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimine sahip olan kişilerin genellikle birçok alanda işlevsellikleri yerindedir. Uyumsuz kişilik özellikleri, daha çok içsel/özel sıkıntılara neden olmaktadır (Caligor ve Clarkin, 2010). Bu kişilik örgütlenmesine sahip olan kişiler, meslek hayatlarında başarılı olabilir ve sosyal ilişkilerinde derin bağlar kurabilirler. Odaklanmada zorlanabilir, erteleme ve mükemmeliyetçilikten dolayı strese girebilir, ya da sosyal ilişkilerinde duygularını ifade etmekte çok zorlanıyor olabilir. Bu durumlar, kişiyi her ne kadar zorlasa da mesleki olarak başarılı ve sosyal anlamda iyi ilişkiler kurmasına engel olmamaktadır. Nevrotik kişilik örgütlenmesine sahip olan danışanlar, psikanalitik terapi sürecinden geçerken yaşadıkları duygusal karmaşaya ve bu karmaşanın getirdiği çarpıtmalara rağmen nesnel değerlendirme kapasitelerini ve gerçeklikle olan temaslarını sürdürürler (McWilliams, 2020).

Nevrotik kişilik örgütlenmesiyle ilgili ayrıca birçok ayırıcı çalışma yapılmıştır. Kültürlerarası yapılan bir çalışmada, nevroitiklik eğiliminin en çok kadınlarda görüldüğü ortaya çıkmıştır (Schmitt ve ark., 2009). İkiz ve aile çalışmalarından elde edilen sonuçlara göre ise, nevroitiklik kalıtsaldır ve fenotipik varyansın yüzde 40'ı genetik olarak açıklanabilir (Vukasović ve Bratko, 2015). Yüzde 60'lık bir kısmı, çevresel faktörlerden etkilenir. Özellikle erken yaşta ki çocukluk çağı travmaları, nevroitik eğilimleri artıran bir faktör olarak gösterilebilir (Ogle ve ark., 2014). Bunu yanı sıra, nevroitik eğilimlerin yüksek oluşu depresyon ve intiharla da yakından

ilgilidir. Yapılan bir çalışmada, en az bir kez intihar girişiminde bulunan kişilerin nevroitiklik puanları, hiç girişimde bulunmayan kişilere göre anlamı derecede yüksek bulunmuştur (Fergusson ve ark., 2000). Kendler ve arkadaşlarının 1993 yılında yapmış oldukları boylamsal bir çalışmada ise, majör depresyonun en güçlü etkenlerinden birisinin stresli yaşam olayları, genetik faktörler, önceki majör depresyon öyküsü ve nevroitiklik olduğu sonucu bulunmuştur.

BÖLÜM 2

LİTERATÜRDE NESNE İLİŞKİLERİ KURAMI, İLİŞKİ VE PARTNER OBSESYONLARI VE NEVROTİK KİŞİLİK ÖRGÜTLENMESİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER

2.1 Nesne İlişkileri Kuramı ve İlişki Ve Partner Obsesyonları

İnsan olgusu kişilerarası ilişkiler olmadan düşünülemez. İnsanlar, insanlarla var olur. Bunun için de başkaları gerekmektedir. Bu toplumun içinde kişi, ötekiyle yakın ilişkiler kurarak var olmaya çalışır. Yakın ilişkiler denilince de ilk olarak akla gelen ilişkilene türlerinden birisi romantik ilişkilerdir.

Romantik ilişkiler gibi kişilerarası yakın ve derin ilişkilerde erken dönem çocukluk ve nesne ilişkileri ön plana çıkmaktadır. Öyle ki nesne ilişkileri kuramının öncülerinden olan Melanie Klein (1932), bebeklerin ilk ilişki kurma ihtiyaçlarını önce anneyle, ondan da önce memeyle karşıladıklarını ifade eder. İlk ilişkisini anne memesiyle kuran bebek, memeyi içselleştirir ve bir süre sonra memeyi kendisinin bir parçası olarak görmeye başlar. Bebek, nesne temsillerini tam anlamıyla birleştirmemesinden dolayı nesnelerinin tamamını iyi ya da kötü olmak üzere ayırdığı bir savunma mekanizması kullanır. Bebek, bu mekanizmayı çok uzun süre, yetişkinliğe kadar aktif bir şekilde kullanırsa yetişkin hayatında da her şeyi gri alanlar olmadan iyi ya da kötü gibi zıt kutuplarla sınıflandıracak, bu iki kavramın arasında olan bölgedeki belirsizlikten kaçacak, kurallara uyma, daha net ve mükemmeliyetçi olma eğilimi gösterecektir. Bu eğilimler ve kişilik yapısı, obsesif kompulsif davranışların da çekirdeği olarak kabul edilebilir (Joseph, 2001, akt., Eryılmaz ve Tosun, 2013). Yetişkinlik döneminde bu eğilimleri gösteren kişi, romantik ilişkisinde de hem ilişkisi hem de partneri için benzer mükemmeliyetçiliği, kuralcılığı ve netliği arayacak, belirsizlikten kaçabilmek adına şüphelerini gidermeye çalışma eğilimi

gösterecektir. Kişiler, bu belirsizliğin getirdiği yoğun kaygıdan kaçabilmek için ilişki ve partnerlerini daha fazla kontrol edeceklerdir (Diriöz, 2010).

Bunun yanı sıra Melanie Klein, obsesif kompulsif bozukluk semptomları gösteren kişilerin aynı zamanda şizoid kişilik özellikleri gösterdiğini belirtmiştir. Ayrıca, tümgüçlülük ve nesnenin kontrol edilme ihtiyacı da bu kişilerde görülmektedir. OKB'a sahip bireyler karşılarındaki kişilerin tepkilerini kontrol etmeye çalışarak tümgüçlülük hissini yaşarlar (Csigó, 2023). Nesne ilişkileri nitelikleri düşük olan kişilerde, partnerle olan ilişkiyi kendi üzerinden değerlendirme, manipülatif olma ve kontrol etmeye yönelik davranışlar görülür (Uluç ve ark., 2015). Klein (1940), bu kontrolün nesneyi korumak amacıyla olduğunu, zarar vermemek amacıyla çocuğun nesneyi kontrol etmeye çalıştığını ifade etmiştir. Doron ve arkadaşları (2014) ise, yapmış oldukları çalışmada romantik ilişki odaklı obsesyona sahip olan kişilerin ilişkilerini ve partnerlerinin davranışlarını kontrol etme ihtiyacı hissettiklerini belirtmişlerdir. Klein'in ifadeleri doğrultusunda ilişki ve partner obsesyonu olan kişilerin tümgüçlülüğü hissetmek ve nesneyi, bu durumda ilişkiyi, kaybetmemek adına kontrol etme dürtüsünü gerçekleştirdiği söylenebilir. Buna karşın bazen tam tersi durumlarla karşılaşmak da mümkündür. Bu kişiler tümgüçlülükten ziyade kişilerin kendilerini yetersiz görmeleri sonucu ilişkilerinin ve partnerlerinin onayına daha fazla ihtiyaç duyabilirler (Collins ve Feeney, 2004). Aynı zamanda bu kişiler için sosyal ilişkiler kuruyor olmak, belirsizliği getirdiğinden dolayı yoğun bir kaygı yaratabilir. Bu da kişilerin sürekli ilişkilerini kontrol etmelerine yönelik davranışlara yönelmelerine sebep olabilir (Uluç ve ark., 2015).

Nesne ilişkilerinin alt boyutlarından olan güvensiz bağlanmaya sahip olan kişiler ise, romantik ilişkilerinde kontrolü ele almak istemekte ve olası tehlikelere karşı kontrolü elde tutma ihtiyacı hissetmektedirler (Doron ve Kyrisis, 2005). Ek olarak sürekli romantik partnere karşı bir güvence arama durumundadırlar (Uluç ve ark., 2015). Klein'in (1940), içsel iyi nesnenin yok edilmesine karşın obsesyonların bir savunma mekanizması olarak kullanıldığı varsayımı, bu ifadelerle açıklık getirmektedir.

Alan yazında yapılan çalışmalara bakıldığında oldukça az çalışma olduğu görülmüştür. Günhan'ın 2021 yılında yapmış olduğu çalışmada nesne ilişkileri ile ilişki ve partner obsesyonlarının anlamlı bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bir başka araştırmada ise nesne ilişkilerinin üç alt boyutu ile (yabancılaşma, benmerkezcilik, sosyal yetersizlik) ilişki doyumu arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Atılgan, 2020). Doron ve arkadaşlarının 2014'teki araştırmasında ise ilişki ve partner obsesyonlarının ilişki memnuniyeti ile anlamlı ve negatif yönde ilişkilerinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tüm bu bilgiler ışığında nesne ilişkilerinin hem obsesif kompulsif bozukluk hem de ilişki ve partner obsesyonları özelinde birbirleriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Buna karşın alan yazında bu iki kavramın birbirleriyle incelenmiş olduğu bir çalışmaya rastlanmamıştır.

2.2 İlişki Ve Partner Obsesyonları Ve Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimi

OKB, her ne kadar psikanalizde o kadar ilgi görmemiş olsa da psikanalitik teoriden oldukça beslenmiş bir bozukluktur. Öyle ki "obsesyon nevrozunu" istenmeyen düşünceler ve bunlara karşı geliştirilmiş ve kompulsiyon olarak kullanılan, tekrarlı savunma mekanizmaları olarak tanımlayan ilk kişi Freud'tur (1966). Daha sonra Freud 1909 yılında yayımlamış olduğu "Sıçan Adam" olarak bilinen vaka çalışmasında, obsesyon nevrozunu histeriden ayırmıştır. Bunun üzerine, nevrotik bir savunma mekanizması olan "yapma bozma" savunma mekanizmasını tanımlamıştır. Yapma-bozma savunma mekanizması farklı bir perspektiften bakıldığında aynı zamanda bir kompulsif davranış da olarak görülebilir (Geçtan, 2014). Buradan yola çıkarak obsesyon nevrozunun, nevrotik kişilik örgütlenmesinin ve obsesyonların ayrı ve detaylı olarak incelenmesine olanak tanıyan bir kavram olduğu söylenebilir.

Nevrotik kişilik örüntüsüne sahip kişiler, reddedilmeye karşı aşırı duyarlıdırlar. Öyle ki nevrotik sevecenlik ihtiyacı olan bir kadın, yaklaştığında uzaklaşan ve kendisini geri çeken bir erkeğe karşı düşmanca tutumlar beslemesine rağmen bu kişiyi yitirme korkusundan dolayı düşmanlığını bastırır. Öyle ki, kadın kendisini geri çektiği

ve erkeğin yeniden kadının peşinden koşmaya başladığı durumda kadın büyük bir hayranlıkla bağlanacak, bir nevi ‘‘büyük tutkunun’’ esiri olacaktır. Bu büyük tutkunun esiri olma deneyimi, günümüzde romantik ilişki odaklı obsesyon kavramıyla açıklanmaktadır (Horney, 2014).

Bunun yanı sıra nevrotik kişilik örüntüsüne sahip olan kişiler, bu reddedilmeye karşı olan duyarlılıklarından dolayı reddedilmeyeceklerinden tam olarak emin olabilecekleri bir partnerle bir arada olmak isterler (Horney, 2014). Nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin bir parçası olan nevrotik saldırganlığa sahip olan kişiler de benzer şekilde, kendilerini tümgüçlü hissetmek amacıyla romantik ilişkisi ve partneri üzerinde kontrol etme ihtiyacı hissederler (Bilge ve Bilge, 2018) Bu emin olma durumu, romantik ilişki odaklı obsesyona sahip olan kişilerde de paralel olarak ilişki içerisinde devam eden bir yapıya sahiptir. Yapılan bir çalışmada, çiftlerden birinin bile nevrotik bir kişilik özelliği olan reddedilme duyarlılığına sahip olmasının, çiftlerin partnerlerine ve ilişkilerine karşı olan güvenlerini kaybetmelerine sebep olmakta ve ilişki tatminini düşürmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buradan yola çıkarak, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi gösteren kişilerin zaman zaman ilişkilerde şüphecilik duyduklarını göstermektedir (Downey ve ark., 1998).

Nevrotik kişilik örgütlenmesi ve OKB ile ilgili literatür incelendiğinde sonuçların birbirlerini destekler nitelikte oldukları görülmüştür. Yapılan bir araştırmada, OKB’ye sahip olan hastaların tanımlarının şiddetinin nevrotiklik düzeyi arttıkça arttığı bulunmuştur (Schreuder ve ark., 2017). Bir başka araştırmada ise, bu sonucu destekler nitelikte psikotizm puanlarının OKB tanısını; nevrotizm puanlarının ise OKB semptomlarının şiddetini öngördüğü sonucu bulunmuştur (Fullana ve ark., 2004). Bienvenu ve arkadaşlarının 2004 yılında yaptığı araştırmada da, kontrol grubuna kıyasla OKB semptomları gösteren kişilerin daha fazla dışadönüklük ve nevrotik puanlar aldığı bulunmuştur. Scarrabelotti ve arkadaşlarının (1995) Eysenck’in kişilik modelini kullanarak üniversite öğrencileriyle yaptığı başka bir araştırmada ise, ek olarak nevrotiklik düzeyinin OKB semptomlarının şiddetini depresyon, yaş ve cinsiyet arasında en iyi öngören değişken olduğu görülmüştür. Bir başka çalışmada ise buna ek olarak, OKB’nin sürdürme mekanizmalarından birisi olan

güvence arayışının ise nevrotizm puanı yüksek olan kişilerde daha fazla görüldüğü bulunmuştur (Yıldırım, 2017). Tüm bu bulgular, nevrotik kişilik örgütlenmesi ile OKB ve ilişki ve partner obsesyonları arasında anlamlı bir ilişki olabileceği varsayımını desteklemektedir.

2.3 Nesne İlişkileri Kuramı Ve Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimi

Nevrozun gelişiminde, erken dönem yaşantıların oldukça önemli bir etkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla erken dönemde gelişen nesneler ve nesne ilişkileri de nevrozu etkileyen faktörler arasındadır. Freud (1998), erken dönemde gelişen bir enerji olan libidonun nesneler aracılığı ile doyum sağlamaya çalıştığını, ancak bu doyum sağlanamadığı ya da engellendiği takdirde nevrozun ortaya çıktığını belirtmiştir. Buna karşın, her sağlanamayan ya da engellenen doyum nevrozu ortaya çıkarmaz. Bunun ayrımı için ise, nevrotik kaygı ve gerçekçi kaygının birbirinden ayırt edilmesi gerekmektedir (Freud, 1998).

Freud, “Ketlemeler, Semptom ve Kaygı” adlı çalışmasında nevrotik kaygı ve gerçekçi kaygı olarak iki farklı kaygı olduğundan bahsederek, gerçekçi kaygının bilinen bir tehlikeye karşı duyulan kaygı olduğunu belirtir. Nevrotik kaygı ise, bilinmeyen bir tehlikeye karşıdır. Freud burada, tehlikenin bilinmez olması durumunun, kaygının temelde nesnesiz olmasıyla alakalı olmadığını söyleyerek, kaygının nesne kaybına yönelik bir tepki olduğunu ifade eder (Freud, 2019). Buradan yola çıkarak, nevrotik kaygının nesnenin önemine dair önemli bir ifade olduğu söylenebilir. Bu kaygının, içsel nesnenin yok edilmesi korkusundan, anne memesinden ayrılınca yaşanacak olan o yasa kadar uzandığı varsayımı yapılabilir.

Nesne ilişkileri ve nevrotik kişilik örgütlenmesi arasındaki bir diğer ilişki ise, Otto Kernberg’in kişilik örgütlenmesi modelidir. Kernberg’in bu modeli kişilik, gelişimsel, yapısal ve dürtü eylem öğelerini bir araya getirmeyi amaçlamış ve bunun en iyi örneklerinden birisi olan nesne ilişkileri kuramını temel alarak kendi modelini geliştirilmiştir (Gıynaş ve ark., 2019). Bu bilgiler çerçevesinde, nesne ilişkilerinin kişilik örgütlenmelerinin en temelinde yer alan bir çekirdek olduğu söylenebilir.

Nesne ilişkileri ve nevrotik kişilik örgütlenmesiyle ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, nesne ilişkileri ve nevrotik kişilik örgütlenmesinin oldukça sınırlı ve az incelendiği görülmüştür. Eğridere'nin (2022) yaptığı çalışmada, annenin fiziksel-duygusal doyum öngörülemezliği ve nesne ilişkilerinin yabancılaşma ve benmerkezcilik alt boyutlarının etkisi arttıkça, nevrotik savunma mekanizmalarının daha az kullanıldığı bulunmuştur. Bunun yanı sıra yine aynı çalışmada, nesne ilişkileri alt boyutlarından sosyal yetersizlik alt boyutu haricindeki tüm alt boyutların nevrotik savunma mekanizmalarıyla arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Faraji ve Sucu (2023) yaptığı diğer bir araştırmada ise, nevrotik kişilik örgütlenmesinin özelliklerinden birisi olan reddedilme duyarlılığının nesne ilişkileri ile yakın ilişkiler arasında aracı rol aldığı görülmüş, nesne ilişkileri alt boyutlarından yabancılaşma ve sosyal yetersizlik arttıkça reddedilme duyarlılığının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu bilgiler ışığında, nesne ilişkileri ile nevrotik kişilik örgütlenmesinin birbirlerini besleyen önemli iki kavram olduğu görülmektedir.

3. YÖNTEM

3.1 Örneklem

Araştırmanın bazı koşulları bulunmaktadır. Halihazırda en az 6 ay ilişki içerisinde bulunmak ya da daha öncesinde en az 6 aylık bir romantik ilişki içerisinde bulunmuş olmak çalışmanın koşullarındandır. Literatür incelendiğinde ilişki süresi ile ilişki ve partner obsesyonları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüş, ilişki süresi arttıkça ilişki ve partner obsesyonlarının azaldığı görülmüştür (Doron, 2013; Szepeswol ve ark., 2014; Eken, 2019; Kuru, 2022). Bunun yanı sıra ilişki çalışmaları incelendiğinde 6 aylık dönemin ilişkinin oturması için geçerli bir süre olarak kriterleştirildiği görülmüştür (Eken, 2018; Eker, 2019; Dinçsoy, 2021; Kaplan ve Erdem, 2022). Tüm bu bilgiler ışığında araştırmaya mevcut olan ilişki varsa en az 6 ay, eğer yoksa daha öncesinde en az 6 aylık bir ilişki içerisinde bulunma kriteri eklenmiştir.

İlgili çalışmanın örneklemini, gönüllülük esasına göre dağıtılan çevrimiçi ölçek seti yardımıyla oluşturulmuş olup toplamda 418 kişiye erişilmiştir. Ancak araştırmanın koşulları gereğince, halihazırdaki ilişkisi 6 ayı tamamlamamış ya da şu an ilişkisi olmayan ve bir önceki ilişkisi 6 ayı dolduramamış olan 58 kişi veri setinden çıkarılmıştır. Verilerin analizden önce normallik durumu değerlendirilmiş ve normallik kriterine uymayan 25 kişi çalışmadan çıkarılmıştır. Çalışma 335 katılımcıyla yapılmıştır.

Araştırmaya katılan katılımcıların %16,4'ü ($n = 55$) erkek, %83,6'sı ($n = 280$) kadındır. 18-24 yaş arası katılımcıların, tüm örneklemin %58,5'ini ($n = 196$), 25-34 yaş arası katılımcıların %29'unu ($n = 97$), 35-44 yaş arası katılımcıların %7,2'sini ($n = 24$), 45-54 yaş arası katılımcıların %5,1'ini ($n = 17$), 55-64 yaş arası katılımcıların ise %0,3'ünü ($n = 1$) oluşturduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra halihazırda ilişkisi olan katılımcıların ilişki durumu incelendiğinde ise 244 kişinin halihazırda süre olarak 6 ayı doldurmuş bir ilişkisi olduğu, 91 kişinin ise şu an herhangi bir romantik ilişki içerisinde bulunmadığı görülmüştür. İlişkisi olan katılımcıların ise %4,5'i ($n=15$)

ilişkisinden hiç memnun olmadığını, %7,2'si (n=24) biraz memnun olmadığını, %10,1'i (n=34) ne memnun ne memnun değil olduğunu, %20,9'u (n=70) biraz memnun olduğunu, %57,3'ü (n=192) ise çok memnun olduğunu belirtmiştir.

Tablo 3.1

Demografik Değişkenlerin Dağılımları

DEĞİŞKENLER		N	%
Cinsiyet	Kadın	280	83,6
	Erkek	55	16,4
Yaş	18-24	196	58,5
	25-34	97	29,0
	35-44	24	7,2
	45-54	17	5,1
	55-64	1	0,3
Devam Eden İlişki Durumu	Evet	244	72,8
	Hayır	91	27,2
İlişki Memnuniyeti	Hiç memnun değilim	15	4,5
	Biraz memnun değilim	24	7,2
	Ne memnunum ne değilim	34	10,1
	Biraz memnunum	70	20,9
	Çok memnunum	192	57,3

3.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmaya katılmış olan katılımcılar hakkında daha geniş bilgi almak amacıyla Sosyodemografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, nesne ilişkileri niteliklerini belirlemek için Bell Nesne İlişkileri Ölçeği (BNİÖ), romantik ilişki odaklı obsesyon ve kompulsiyonları belirlemek için Romantik İlişki Obsesyon ve

Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ), partner odaklı obsesyon ve kompulsiyonları belirlemek için Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ) ve nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimini tespit edebilmek için Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri (HCTI) kullanılmıştır. Ölçek seti ile ilgili detaylı bilgi aşağıda verilmiştir.

3.2.1. Sosyodemografik Bilgi Formu

Katılımcıların sosyodemografik bilgilerini daha geniş ve ayrıntılı almak amacıyla araştırmacı tarafından düzenlenmiştir. Katılımcılara, yaş, eğitim durumu, varsa içinde bulundukları romantik ilişkinin türü ve süresi, eğer yoksa en son yaşanan ilişkinin süresi, daha öncesinde psikolojik destek alıp almadıklarına yönelik soruların bulunduğu sosyodemografik bilgi formudur.

3.2.2 Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri (HCTI)

Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri (HCTI), kişilerin kişilerarası ilişki tarzlarını ve buradan yola çıkarak kişilik tiplerini belirlemek amacıyla Coolidge ve arkadaşları (2001) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin türü 4'lü likert tipi olup toplam 57 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin uysallık, saldırganlık ve kopukluk olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Her bir alt boyut için 19 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, güçlü nevrotik kişilik özellikleriyle ilişkilendirilmektedir. Orijinal çalışmada ölçeğin alt boyutlarına dair Cronbach-Alfa değerleri, uysallık alt boyutu için .78, saldırganlık alt boyutu için .83 ve kopukluk alt boyutu için .82 olarak bulunmuştur. (Coolidge ve ark., 2001). Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Bilge ve Bilge (2018) tarafından yapılmış olup alt boyutlara dair Cronbach-Alfa değerleri, uysallık alt boyutu için .74, saldırganlık alt boyutu için .75 ve kopukluk alt boyutu için .75 olarak bulunmuştur.

3.2.3 Bell Nesne İlişkileri Ölçeği (BNİÖ)

Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği (BNİGDÖ), Bell (1995) tarafından kişinin günlük yaşamındaki ilişkilerin ve bu ilişkilerin niteliklerinin, diğer kişilerle ilişkisinde benlik algısının değerlendirilmesiyle nesne ilişkilerini ve kalitesini ölçmeyi ve buna ek olarak gerçeği değerlendirme yetisini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, nesne ilişkileri ve gerçeği değerlendirme olarak iki bölümden oluşmakta olup; nesne ilişkileri bölümü Bell ve arkadaşları tarafından 1979 yılında oluşturulmuş, ikinci kısım olan gerçeği değerlendirme kısmı 1995 yılında Bell tarafından ölçeğe dahil edilmiştir (1979; akt. Bell ve ark., 1986; Bell, 1995). Ölçekte alınan yüksek puanlar, nesne ilişkilerinin niteliklerinin azalmasını ve buna dair artan problemleri öngörmektedir. Ölçeğin nesne ilişkileri kısmının yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm ve sosyal yetersizlik olmak üzere dört alt boyutu bulunurken; gerçeği değerlendirme kısmına ait alt boyutlar algıların belirsizliği, gerçekliğin bozulması, halüsinasyonlar ve delüzyonlardır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanmadan önceki alt boyutlarına dair Cronbach-Alfa değerleri yabancılaşma alt boyutu için .90, güvensiz bağlanma alt boyutu için .82, egosentrizm alt boyutu için .78, sosyal yetersizlik alt boyutu için ise .79 olarak hesaplanmıştır (Bell, 1995).

Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları, Uluç ve arkadaşları (2015) tarafından yapılmış olup nesne ilişkileri bölümünün yabancılaşma alt boyutu için .80, güvensiz bağlanma alt boyutu için .74, egosentrizm alt boyutu için .70 ve sosyal yetersizlik alt boyutu için ise .73 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ikinci kısmı olan “gerçeği değerlendirme”nin ise, gerçekliğin bozulması alt boyutu için .77, algıların belirsizliği alt boyutu için .54 ve halüsinasyon ve delüzyon alt boyutu için .70 olarak bulunmuştur. Bu araştırma kapsamında, yalnızca Bell Nesne İlişkileri Ölçeği kullanılmış olup, ölçeğin gerçeği değerlendirme kısmına ölçek setinde yer verilmemiştir.

3.2.4 Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ)

Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ), Doron ve arkadaşları tarafından (2012a) geliştirilmiştir. Ölçek, romantik ilişki üzerine olan obsesyon ve kompulsiyonları öngörmekte kullanılmaktadır. 5’li likert tipi 14 sorudan oluşan ölçekte, benzer ifadelerin bulunduğu 2 kontrol sorusu bulunmaktadır. Ölçeğin partnere duyulan sevgi, ilişkinin doğruluğu ve partner tarafından sevilme olarak 3 alt boyutu bulunmakta olup alınan yüksek puanlar, ilişki ve partner obsesyonlarının yüksek şiddeti ile ilişkilendirilmektedir (Trak ve İnöz, 2017). Orijinal çalışmada hesaplanmış olan Cronbach-Alfa sayılarına bakıldığında ölçeğin tamamı için .93, partnere duyulan sevgi alt boyutu için .84, ilişkinin doğruluğu alt boyutu için .79, partner tarafından sevilme alt boyutu için ise .87 olduğu görülmüştür (Doron ve ark., 2012a).

Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmalarını Trak ve İnöz (2017) yürütmüş olup, ölçeğin tüm maddelerini kapsayan iç tutarlılık katsayısının .89 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarının Cronbach alfa değerleri hesaplanmış olup partnere duyulan sevgi alt boyutu için .73, ilişkinin doğruluğu alt boyutu için .78, ve partner tarafından sevilme alt boyutu için .83 olarak hesaplanmıştır.

3.2.5 Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ)

Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ), Doron ve arkadaşları tarafından (2012b) geliştirilmiştir. Ölçek, romantik ilişkideki partner üzerine olan obsesyon ve kompulsiyonları öngörmekte kullanılmaktadır. 5’li likert tipi 28 sorudan oluşan ölçekte, ölçeğin daha tutarlı olabilmesi adına 4 kontrol sorusu bulunmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, partnere ilişkin yüksek obsesyon ve kompulsiyonlar ile ilişkilendirilmektedir. Ölçeğin ahlaklılık, sosyallik, duygusal istikrarlılık, yeterlilik, görünüş ve zeka ile toplamda 6 alt boyutu bulunmaktadır (Trak ve İnöz, 2017). Bu 6 alt boyut için Doron ve arkadaşları tarafından yapılan orijinal çalışmada (2012b), Cronbach-Alfa katsayıları ölçeğin bütünü için .95, ahlaklılık alt

boyutu için .89, sosyallik alt boyutu için .84, duygusal istikrarlılık alt boyutu için .84, yeterlilik alt boyutu için .87, dış görünüş alt boyutu için .83 ve zeka alt boyutu için ise .83 olarak hesaplanmıştır.

Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Trak ve İnöz (2017) tarafından yapılmış ve ölçeğin tüm maddelerini içeren iç tutarlılık katsayısının .94 olduğu bulunmuştur. Ölçeğin altı alt boyutunun Cronbach alfa değerleri hesaplanmış olup ahlaklılık alt boyutu için .88, sosyallik alt boyutu için .77, duygusal istikrarlılık alt boyutu için .85, yeterlilik alt boyutu için .83, görünüş alt boyutu için .88 ve zeka alt boyutu için .71 olarak hesaplanmıştır.

3.3. İşlem

Araştırma planlandıktan hemen sonra İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığına onay için başvurulmuş ve onay alınmıştır. Ardından ölçek seti çevrimiçi ortamda paylaşılmaya uygun hale getirilmiş ve form Google Forms üzerinden çeşitli mail gruplarında ve paylaşım platformlarında yaygınlaştırılmıştır. Katılımcılara ölçek seti verilmeden önce araştırmanın amacı ve araştırmayla ilgili genel bilgiler, gizlilik ve gönüllülüğün yer aldığı bir Bilgilendirilmiş Onam Formunu incelemeleri istenmiştir. Onay veren katılımcılara ardından Sosyodemografik Bilgi Formu, Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri (HCTI), Bell Nesne İlişkileri Ölçeği (BNİÖ), Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKÖ) ve Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ) katılımcılara sunulmuş ve içtenlikle soruları tamamlamaları istenmiştir. Veri toplama süreci 2022 Haziran ayında başlamış, 2023 Aralık ayında sonlandırılmıştır.

3.4. Veri Analizi

Tüm veriler toplandıktan sonra SPSS 26 Paket Programı ile veriler analiz edilmiş ve sonuçlar incelenmiştir. Analize başlanmadan önce tüm ölçeklerin normallik dağılımları, güvenirlik ve geçerlik analizleri yapılarak incelenmiş ve uygunluğundan

sonra analize başlanmıştır. Bu kısımda Pearson Korelasyon Analizi ve Hayes-Process Aracılık Etki Analizi testleri kullanılmış ve çıkan sonuçlar analiz edilmiştir.

BÖLÜM 4

BULGULAR

4.1. Bulgular

Çalışmanın bu kısmında, çalışmada kullanılmış olan analizler ve çıktıları sunulacaktır. Çalışma, analiz edilmeden önce normallik ve güvenirlik analizleriyle kontrol edilmiş ve analize hazır hale getirilmiştir. Ardından, hipotezlerin doğruluğunun test edildiği analizler yapılmıştır. Bulgular kısmının hipotez test aşamasında, Pearson Korelasyon Analizi ve Hayes-Process Aracılık Etki Analizine dair analiz çıktıları sunulacaktır.

4.1.1 Ölçekler

4.1.1.1. Ölçeklerin Normallik Değerleri

Analize geçilmeden önce verilerin normallik testleri yapılmış ve parametrik analiz uygulanıp uygulanamayacağı test edilmiştir. Bu sebeple, normallik analizi yapılmış ve çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olduğu görülmüştür. George ve Mallery'ye (2010) göre, normal dağılımın sağlanması için -2.0 ile +2.0 değerleri arasında bulunması gerektiği ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, ölçekler ve alt boyutları için katılımcıların cevapları ve puanları temel alınarak Z skoru hesaplanmış ve uç değerler saptanmaya çalışılmıştır. Tabachnick ve Fidell (2013), Z skorunun -3,29 ile +3,29 olması gerektiğini ve bu değerler aralığında olmayan z skorlarının uç değer olarak nitelendirildiğini ifade etmiştir. Verdikleri cevaplar temelinde Z skoru bu aralığın dışında kalan 25 katılımcı analiz dışı bırakılmıştır. Tüm bu veriler ve bilgiler ışığında verilerin normal dağıldığı görülmüş ve parametrik analizler yürütülmüştür.

Tablo 4.1.*Ölçeklerin Geçerlik Analiz Sonuçları*

Ölçekler		İstatistikler	Standart Hata
HCTI	Çarpıklık	.29	.13
	Basıklık	-.13	.27
Uysallık	Çarpıklık	-.10	.13
	Basıklık	.27	.27
Saldırganlık	Çarpıklık	.26	.13
	Basıklık	-.10	.27
Kopukluk	Çarpıklık	.56	.13
	Basıklık	.18	.27
BNİÖ	Çarpıklık	.61	.13
	Basıklık	.46	.27
Yabancılaşma	Çarpıklık	.25	.13
	Basıklık	-.71	.27
Güvensiz Bağlanma	Çarpıklık	.18	.13
	Basıklık	-.25	.27
Egosentrizm	Çarpıklık	1.6	.13
	Basıklık	1.9	.27
RİOKÖ	Çarpıklık	.85	.13
	Basıklık	.10	.27
PİOKBÖ	Çarpıklık	1.14	.13
	Basıklık	.61	.27

Not: Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin, çalışmanın gerekliliklerince yalnızca ilk kısmı kullanıldığından dolayı sosyal yetersizlik alt boyutu geçerlik analizine sokulmamıştır.

4.1.1.2. Ölçeklerin Güvenirlikleri

Ölçek setinin güvenirliklerini test etmek amacıyla, Cronbach's Alpha modeli kullanılmış olup bu araştırmaya ait olan HCTI ölçeği alt boyutları, RiÖKÖ ve PiOKBÖ ölçekleri için güvenirlik analizleri yürütülmüş olup sonuçları Tablo 5.2'de sunulmuştur. Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri (HCTI)'nin 53. sorusu, veri toplama aşamasında teknik aksaklıklar sonucu atlanmış, dolayısıyla ölçeğin güvenirliliğini bozmayacak şekilde ortalama puan üzerinden değerlendirmeye alınmıştır. Bunun yanı sıra, Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin, çalışmanın gerekliliklerince yalnızca ilk kısmı kullanıldığından dolayı Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanmamıştır.

Tablo 4.2

Ölçeklerin Güvenirlik Analiz Sonuçları

ÖLÇEKLER	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
HCTI	.72	56*
Uysallık	.73	19
Saldırganlık	.75	16*
Kopukluk	.71	19
RiÖKÖ	.79	14
PiOKBÖ	.87	28

**Not: HCTI ölçeği ve saldırganlık alt boyutu, veri setindeki 1 maddenin eksikliğinden dolayı ilgili madde çıkarılarak Cronbach's Alfa katsayısı hesaplanmıştır.*

4.1.1.3 Ölçeklere Ait Tanımlayıcı İstatistik Bulguları

Araştırmada kullanılmış ölçeklerin cevaplarına dair en yüksek ve en düşük skorlar, ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 5.3'te belirtilmiştir.

Tablo 4.3

Ölçeklere Dair Betimsel İstatistikler

Ölçekler	Min.	Max.	Ort	SS.
HCTİ	1.95	3.02	31.09	8.8
Uysallık	1.7	3.58	2.7	.31
Saldırganlık	1.5	3.44	2.5	.35
Kopukluk	1.2	3.29	2.09	.32
BNİÖ	8	33	18.42	8.19
Yabancılaşma	4	16	9.60	3.22
Güvensiz Bağlanma	3	18	9.69	4.87
Egosentrizm	0	10	3.20	3.41
Sosyal Yetersizlik	0	2	.69	.90

RİOKÖ	17	63	31.09	8.78
PİOKBÖ	36	105	56.7	13.80

Not: SS= Standart Sapma.

4.1.2. Ana Hipotezler

4.1.2.1. Araştırmanın Değişkenlerine İlişkin Korelasyon Analizleri

Hipotez testini gerçekleştirmek ve bağımsız (nesne ilişkileri nitelikleri) ile bağımlı (ilişki ve partner obsesyonları) değişkenler arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla Pearson Korelasyon Katsayıları Analizi gerçekleştirilmiş ve Tablo 4.4'te ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Analiz sonuçları değerlendirildiğinde, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi ile ilişki obsesyonu arasında anlamlı düzeyde pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r = .25$, $p < .01$). Nevrotik kişilik örgütlenmesi ile partner obsesyonu arasındaki korelasyon incelendiğinde ise, aralarındaki ilişkinin anlamlı düzeyde ve pozitif yönlü olduğu görülmektedir ($r = .18$, $p < .01$). Bu sonuçlara bakılarak, *H1* hipotezinin doğrulandığı söylenebilir.

Diğer bir hipotez olan nesne ilişkileri niteliklerinin ilişki ve partner obsesyonları ile arasındaki ilişki test edildiğinde, Bell Nesne İlişkileri Ölçeği'nden alınan puanlar arttıkça ilişki obsesyonlarının ($r = .31$, $p < .01$) ve partner obsesyonlarının ($r = .29$, $p < .01$) anlamlı bir biçimde pozitif yönde ilişkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bilgiler ışığında, *H2* hipotezinin doğrulandığı görülmüştür.

Nesne ilişkileri nitelikleri ile nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığına bakıldığında ise, aralarında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür ($r = .25$, $p < .01$). Bu sonuçlara bakıldığında, *H3* hipotezinin doğrulanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

HCTI alt boyutları ile ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Çıkan sonuçlara göre, uysal nevrotik kişilik yapısının, ilişki obsesyonlarıyla arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunurken ($r = .15, p < .01$), partner obsesyonu ile arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($r = .06, p < .01$). Bu sonuçlara göre *H1a* hipotezi doğrulanmamıştır.

Saldırgan nevrotik kişilik yapısı incelendiğinde ise, hem ilişki ($r = .27, p < .01$) hem de partner ($r = .22, p < .01$) obsesyonları ile anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka ifadeyle, saldırganlık arttıkça ilişki ve partner obsesyonlarının arttığı sonucuna ulaşılabilir. Çıkan bu sonuca göre *H1b* hipotezi doğrulanmıştır. Kopukluk nevrotik kişilik yapısının ilişki ve partner obsesyonlarıyla olan ilişkisi test edildiğinde ise, ne ilişki ($p = .02$) ne de partner obsesyonlarıyla ($p = .03$) anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır.

Nevrotik kişilik örgütlenmesi alt boyutlarından sonra, nesne ilişkilerinin alt boyutları incelenmiştir. Nesne ilişkilerinin yabancılaşma alt boyutu ile ilişki obsesyonları ile anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkisi olduğu görülmüştür ($r = .11, p < .005$). Aynı zamanda, partner obsesyonları ile aralarındaki ilişki incelendiğinde de benzer bir şekilde anlamlı ve pozitif bir ilişkiye rastlanmıştır ($r = .14, p < .01$). *H2a* hipotezi doğrulanmıştır. Güvensiz bağlanma alt boyutuna bakıldığında ise, ilişki obsesyonları ($r = .22, p < .01$) ve partner obsesyonları ($r = .17, p < .01$) ile aralarında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu görülmüştür. Bu durumda *H2b* hipotezi desteklenmektedir. Egosentrizm alt boyutunun ise, hem ilişki ($r = .30, p < .01$) hem de partner obsesyonları ile aralarında ($r = .21, p < .01$) anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuçlara bakıldığında *H2c* hipotezinin doğrulandığı görülmektedir. Son olarak, sosyal yetersizlik alt boyutunun ilişki ve partner obsesyonlarıyla olan ilişkisine bakılmış, hem ilişki ($r = .29, p < .01$) hem de partner ($r = .20, p < .01$) obsesyonları ile aralarında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda *H2d* hipotezinin de doğrulandığı görülmektedir.

Son olarak nesne ilişkileri alt boyutları ile aracı değişken olan nevrotik kişilik örgütlenmesi alt boyutlarının ilişkileri incelenmiştir. Sonuçlar incelendiğinde, egosentrizm alt boyutu ile uysallık alt boyutu arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur ($r = .18$ $p < .01$). Analize göre *H3a* hipotezi, anlamlı bir ilişki boyutunda doğrulanmış ancak yön olarak doğrulanmamıştır. Sosyal yetersizlik alt boyutu ile saldırganlık nevrotik kişilik alt boyutu arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır ($r = .17$ $p < .01$). Bu durumda *H3b* hipotezi desteklenmektedir. Yabancılaşma ile kopuk nevrotik kişilik alt boyutunda da benzer şekilde anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır ($r = -.03$ $p < .01$). Bu durumda *H3c* hipotezi doğrulanmamıştır.

Tablo 4.4*Değişkenler Arası İlişkiye Dair Korelasyon Tablosu*

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Uysallık										
2.Saldırganlık	0,017									
3.Kopukluk	-,324**	,365**								
4.HCTI	,379**	,808**	,577**							
5.BNİÖ	,150**	,200**	0,091	,250**						
6.Yabancılaşma	,137*	0,026	-0,029	0,074	,715**					
7.Güvensiz Bağlanma	-0,060	,294**	,155**	,228**	,604**	,236**				
8.Egosentrizm	,184**	0,051	0,032	,147**	,646**	,122*	,191**			
9.Sosyal Yetersizlik	0,023	,165**	,112*	,172**	,311**	,218**	,324**	,177**		
10.RİOKÖ	,151**	,264**	0,019	,251**	,311**	,109*	,217**	,294**	,287**	
11.ΠİOKBÖ	0,059	,221**	0,028	,181**	,284**	,142**	,168**	,208**	,195**	,573**

* $p < .005$, ** $p < .01$. Not. HTCI. Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri. BNİÖ. Bell Nesne İlişkileri Ölçeği. RİOKÖ Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği. ΠİOKBÖ. Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği

4.1.2.2 Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki ve Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü

Nesne ilişkileri nitelikleri ile ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolünü test etmek amacıyla SPSS PROCESS eklentisi kullanılmıştır. Regresyon ve Bootstrap temelli olan bu analiz, Hayes tarafından 2018’de geliştirilmiştir. Aracılık etkisinin test edilmesi için Hayes Process Makro Model 4 uygulanmıştır. Yapılan analizde %95 güven aralığında sıfır değerinin olup olmadığı şartı kontrol edilmiş ve ardından analiz sonuçları değerlendirilmiştir. Nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolünü belirleyebilmek için ilişki ve partner obsesyonları için ayrı ayrı iki analiz yürütülmüştür. Aracılık analizleri yürütülürken Bootstrap tekniği ile %95 güven aralığında 5000 yeniden örneklem analize eklenmiştir.

4.1.2.2.1 Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü

Hayes Process Makro Model 4 kullanılan bu analizde, nesne ilişkileri nitelikleri ile ilişki obsesyonları arasındaki nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin dolaylı bir aracılık rolü olup olmadığı değerlendirilmiştir. Analizde bağımsız değişken olarak nesne ilişkileri nitelikleri, bağımlı değişken olarak ilişki obsesyonları ve aracı değişken olarak ise nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi kabul edilmiştir.

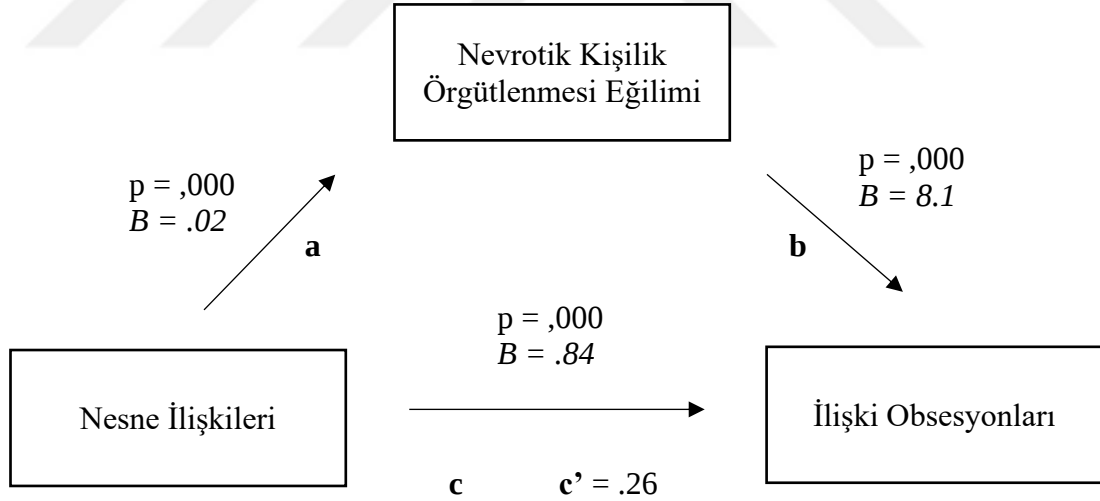
Analiz sonuçlarına bakıldığında, bağımsız değişken olan nesne ilişkileri niteliklerinin, bağımlı değişken olan ilişki obsesyonları üzerine etkisi incelendiğinde (c yolu) anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür ($B = .84$, $SH = .14$, $p < .001$, %95 GA [.56, .1.11]). Varyans değerlerine bakıldığında bağımlı değişkenin, bağımsız değişkenin %10’unu açıkladığı görülmüştür ($R^2 = .10$).

Bağımsız değişkenin aracı değişkenle olan ilişkisi incelendiğinde, nesne ilişkileri niteliklerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi

olduğu görülmüştür (a yolu) ($B = .02$, $SH = .00$, $p < .001$, %95 GA [.01, .02]). Varyans değeri incelendiğinde, nesne ilişkileri niteliklerinin nevroitik kişilik örgütlenmesi eğiliminin %6'sını açıkladığı görülmüştür ($R^2 = .06$).

Aracı değişken olan nevroitik kişilik örgütlenmesi eğiliminin ilişki obsesyonu üzerindeki etkisine bakıldığında (b yolu) anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir ($B = 8.1$, $SH = 2.32$, $p < .001$, %95 GA [3.55, 12.66]). Tüm model göz önüne alındığında, nesne ilişkileri niteliklerinin, ilişki obsesyonu ile ilgili olan ilişkisinde nevroitik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü, modelin %13' ünü açıklamaktadır ($R^2 = .13$).

Son olarak güven aralıkları kontrol edildiğinde, minimum değer ile maksimum değer arasında sıfır (0) değerinin bulunmadığı görülmüştür. Buradan yola çıkarak nevroitik kişilik örgütlenmesi eğiliminin, nesne ilişkileri ve ilişki obsesyonu ile olan ilişkisinde aracı olarak rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda $H4$ hipotezi doğrulanmıştır. Ayrıntılı bilgi Şekil 4.1'de sunulmuştur.

Şekil 4.1. Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimine Dair Beta Katsayıları. $p < .001$

4.1.2.2.2 Nesne İlişkileri Nitelikleri ile Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü

Hayes Process Makro Model 4 kullanılarak yapılan analizde, nesne ilişkileri nitelikleri ile partner obsesyonları arasındaki nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin dolaylı bir aracılık rolü olup olmadığı değerlendirilmiştir. Analizde bağımsız değişken olarak nesne ilişkileri nitelikleri, bağımlı değişken olarak partner obsesyonları ve aracı değişken olarak ise nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi kabul edilmiştir.

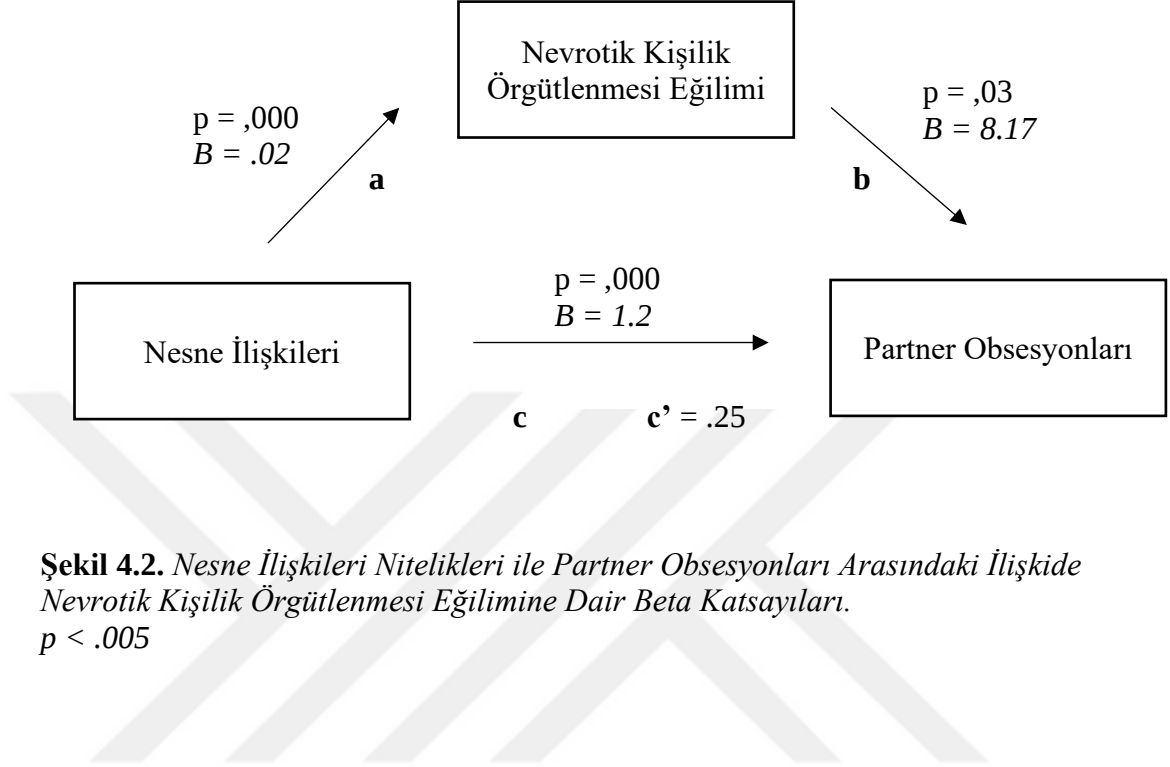
Analiz sonuçları incelendiğinde, nesne ilişkileri niteliklerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür (a yolu) ($B = .02$, $SH = .00$, $p < .001$, %95 GA [.01, .02]). Varyans değeri incelendiğinde, nesne ilişkileri niteliklerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin %6'sını açıkladığı görülmüştür ($R^2 = .06$).

Bağımsız değişken olan nesne ilişkileri niteliklerinin, bağımlı değişken olan partner obsesyonları üzerine etkisi incelendiğinde (c yolu) anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür ($B = 1.2$, $SH = .23$, $p < .001$, %95 GA [.78, 1.67]). Varyans değerlerine bakıldığında bağımlı değişkenin, bağımsız değişkenin %8'ini açıkladığı görülmüştür ($R^2 = .08$).

Aracı değişken olan nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin partner obsesyonu üzerindeki etkisine bakıldığında (b yolu), anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir ($B = 8.17$, $SH = 3.8$, $p < .005$, %95 GA [.752, 15.59]). Tüm model göz önüne alındığında, nesne ilişkileri niteliklerinin, partner obsesyonu ile ilgili olan ilişkisinde nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü, modelin %9'unu açıklamaktadır ($R^2 = .09$).

Güven aralıkları partner obsesyonunun aracı değişken olduğu modelde tekrar kontrol edildiğinde, minimum değer ile maksimum değer arasında sıfır (0) değerinin bulunmadığı görülmüştür. Bu bilgiler ışığında, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin, nesne ilişkileri ve partner obsesyonu ile olan ilişkisinde aracı olarak rol

oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda $H5$ hipotezi doğrulanmıştır. Ayrıntılı bilgi Şekil 5.2’de sunulmuştur.

Şekil 4.2. *Nesne İlişkileri Nitelikleri ile Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğilimine Dair Beta Katsayıları.*
 $p < .005$

4.1.3 İlişki ve Partner Obsesyonlarının Mevcut İlişki Durumuna Göre İncelenmesi

Yapılan çalışmada kullanılan Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği ile Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği’nin kullanım şeklinin yalnızca mevcut ilişkisi olan kişiler üzerinden olması dolayısıyla, bu çalışmada da ilişki durumunu kontrol etmek ve sonuçlara olan etkisini ölçmek amacıyla Bağımsız Örneklem T- Testi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda, halihazırda bir ilişki içinde bulunan kişiler ile (Ort. = 29.6, SS = 7.90) halihazırda ilişki içinde bulunmayan kişilerin (Ort. = 33.6, SS. = 9.50) ilişki obsesyonlarında aldıkları puanların farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır [$t(139.30) = -3.60, p < .01$]. Benzer bir şekilde halihazırda ilişki içinde bulunan kişiler ile (Ort. = 53.8, SS = 11.9), ilişki içinde bulunmayan kişilerin (Ort. = 62.9, SS = 15.5) partner obsesyonlarında aldıkları puanların da farklılaştığı

görülmüştür [$t(131.62) = -5.09, p < .01$]. Bu sonuçlar ışığında mevcut ilişki durumunun bir karıştırıcı değişken olduğu söylenebilir. Detaylı bilgiler Tablo 5.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5

İlişki Durumuna Göre İlişki ve Partner Obsesyonlarına Dair T Testi

	İlişki Durumu	N	Ort.	SS	t	df	p
RİOKBÖ	İlişki Var	244	29.61	7.90	-3.60	139.30	.00
	İlişki Yok	91	33.60	9.50			
PİOKBÖ	İlişki Var	244	53.80	11.9	-5.09	131.62	.00
	İlişki Yok	91	62.90	15.5			

Not: RİOKBÖ: Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği, PİOKBÖ: Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği, $p < .01$

4.1.3.1 Karıştırıcı Değişken Olarak Mevcut İlişki Durumunun İncelenmesi

Mevcut ilişki durumunun karıştırıcı değişken olarak tanımlanmasıyla birlikte nevrotik kişilik örgütlenmesinin, ayrı ayrı ilişki obsesyonları ve partner obsesyonları üzerindeki aracılık etkisinin etkilenip etkilenmeyeceğini test etmek amacıyla aracılık analizi tekrarlanmıştır.

4.1.3.1.1 Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü

Hayes Process Makro Model 4 kullanılarak yapılan analizde, karıştırıcı değişken olan mevcut ilişki durumu kontrol edilerek, nesne ilişkileri nitelikleri ile partner obsesyonları arasındaki nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin dolaylı bir

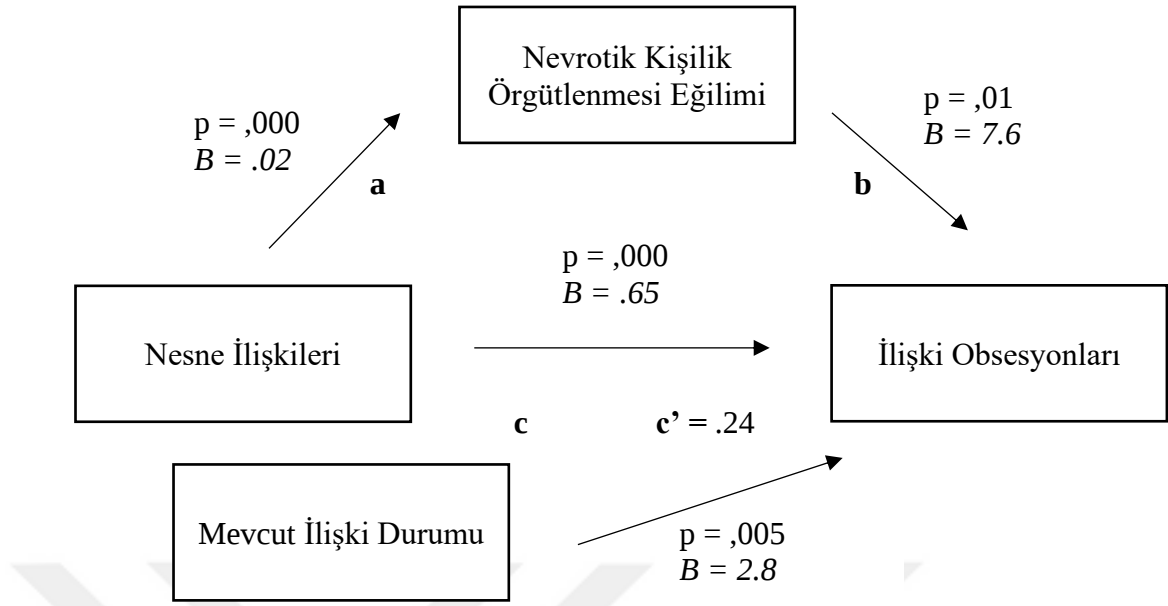
aracılık rolü olup olmadığı değerlendirilmiştir. Analizde bağımsız değişken olarak nesne ilişkileri nitelikleri, bağımlı değişken olarak partner obsesyonları, aracı değişken olarak nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi, karıştırıcı değişken olarak ise mevcut ilişki durumu ele alınmıştır.

Analiz sonuçlarına bakıldığında, karıştırıcı değişken ile birlikte nesne ilişkileri niteliklerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür (a yolu) ($B = .02$, $SH = .003$, $p < .001$, %95 GA [.01, .02]). Varyans değeri incelendiğinde, nesne ilişkileri niteliklerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin %6.9'unu açıkladığı görülmüştür ($R^2 = .069$).

Bağımsız değişken olan nesne ilişkileri niteliklerinin, bağımlı değişken olan ilişki obsesyonları üzerine etkisi incelendiğinde (c yolu) anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür ($B = .65$, $SH = .14$, $p < .001$, %95 GA [.37, .94]). Varyans değerlerine bakıldığında bağımlı değişkenin, bağımsız değişkenin %14.9'unu açıkladığı görülmüştür ($R^2 = .149$).

Aracı değişken olan nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin ilişki obsesyonu üzerindeki etkisine bakıldığında (b yolu), anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir ($B = 7.6$, $SH = 2.3$, $p < .005$, %95 GA [3.06, 12.1]). Tüm model göz önüne alındığında, nesne ilişkileri niteliklerinin, partner obsesyonu ile ilgili olan ilişkisinde nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü, modelin %12'sini açıklamaktadır ($R^2 = .12$).

Güven aralıkları ilişki obsesyonunun aracı değişken olduğu modelde tekrar kontrol edildiğinde, minimum değer ile maksimum değer arasında sıfır (0) değerinin bulunmadığı görülmüştür. Bu bilgiler ışığında, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin, nesne ilişkileri ve ilişki obsesyonu ile olan ilişkisinde aracı olarak rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda $H4$ hipotezi karıştırıcı değişkenlerle analiz edildiğinde doğrulanmıştır. Ayrıntılı bilgi Şekil 4.3'te sunulmuştur.

Şekil 4.3. Nesne İlişkileri Nitelikleri ile İlişki Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Mevcut İlişki Durumu ile Birlikte İncelenmesine Dair Beta Katsayıları.
 $p < .005$

4.1.3.1.2 Nesne İlişkileri Nitelikleri ile Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü

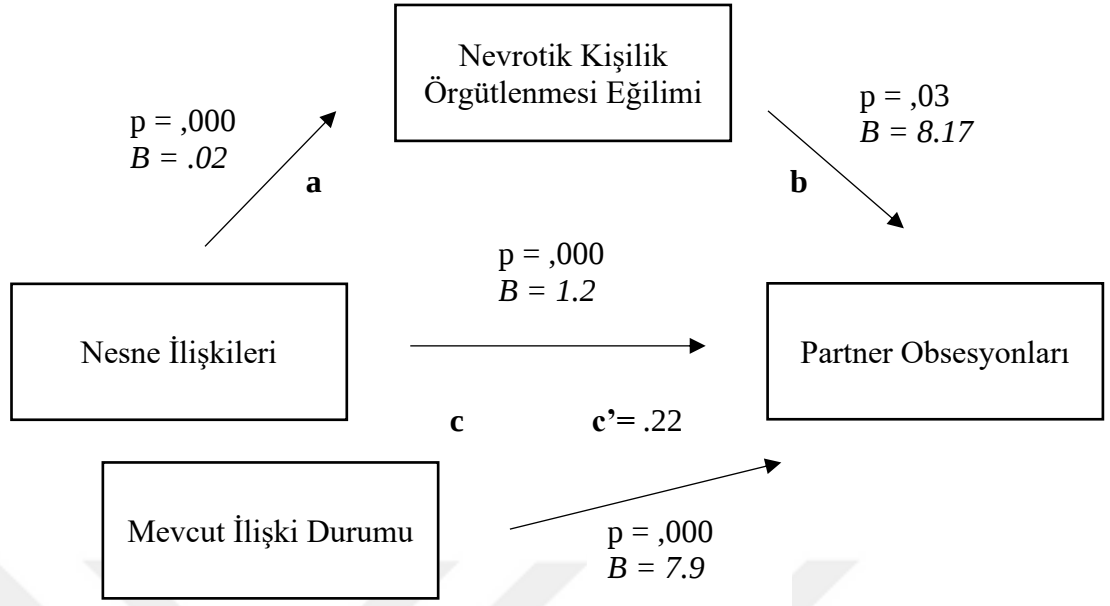
Hayes Process Makro Model 4 kullanılarak yürütülen analizde, karıştırıcı değişken olan mevcut ilişki durumu kontrol edilerek, nesne ilişkileri nitelikleri ile partner obsesyonları arasındaki nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin dolaylı bir aracılık rolü olup olmadığı test edilmiştir. Yapılan analizde bağımsız değişken olarak nesne ilişkileri nitelikleri, bağımlı değişken olarak partner obsesyonları, aracı değişken olarak nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi, karıştırıcı değişken olarak ise mevcut ilişki durumu ele alınmıştır.

Analiz sonuçlarına bakıldığında, karıştırıcı değişken ile birlikte nesne ilişkileri niteliklerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür (a yolu) ($B = .02$, $SH = .003$, $p < .001$, %95 GA [.01, .02]). Varyans değeri incelendiğinde, nesne ilişkileri niteliklerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin %6.9'unu açıkladığı görülmüştür ($R^2 = .069$).

Bağımsız değişken olan nesne ilişkileri niteliklerinin, bağımlı değişken olan ilişki obsesyonları üzerine etkisi incelendiğinde (c yolu) anlamlı bir etkisi olduğu görülmüştür ($B = .65$, $SH = .14$, $p < .001$, %95 GA [.37, .94]). Varyans değerlerine bakıldığında bağımlı değişkenin, bağımsız değişkenin %14.9'unu açıkladığı görülmüştür ($R^2 = .149$).

Aracı değişken olan nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin ilişki obsesyonu üzerindeki etkisine bakıldığında (b yolu), anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir ($B = 7.6$, $SH = 2.3$, $p < .005$, %95 GA [3.06, 12.1]). Tüm model göz önüne alındığında, nesne ilişkileri niteliklerinin, partner obsesyonu ile ilgili olan ilişkisinde nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü, modelin %12'sini açıklamaktadır ($R^2 = .12$).

Güven aralıkları partner obsesyonunun aracı değişken olduğu modelde tekrar kontrol edildiğinde, minimum değer ile maksimum değer arasında sıfır (0) değerinin bulunmadığı görülmüştür. Bu bilgiler ışığında, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin, nesne ilişkileri ve partner obsesyonu ile olan ilişkisinde aracı olarak rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda $H5$ hipotezi karıştırıcı değişkenlerle analiz edildiğinde doğrulanmamıştır. Ayrıntılı bilgi Şekil 5.4'te sunulmuştur.

Şekil 4.4. Nesne İlişkileri Nitelikleri ile Partner Obsesyonları Arasındaki İlişkide Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Mevcut İlişki Durumu ile Birlikte İncelenmesine Dair Beta Katsayıları.
 $p < .005$

BÖLÜM 5

TARTIŞMA

Bu araştırmada, nesne ilişkilerinin ilişki ve partner obsesyonları ile olan ilişkisinde nevrotik kişilik örgütlenmesinin aracı rolü incelenmiş ve yapılan analizler doğrultusunda ulaşılan sonuçlar alan yazın incelenerek yorumlanmıştır. Bu bölümde nesne ilişkileri ve alt boyutları (yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm, sosyal yetersizlik), nevrotik kişilik örgütlenmesi alt boyutları (uysallık, saldırganlık, kopukluk), ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişkiler tartışılmış ve yorumlanmıştır. Daha sonrasında, nevrotik kişilik örgütlenmesinin aracı rolünün çıktıları üzerine tartışılmış ve son olarak araştırmanın klinik alandaki önemi, araştırmanın sınırlılıkları ve literatüre katkı sağlayacağı düşünülen araştırma önerilerine yer verilmiştir.

5.1 Ana Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Analizler incelendiğinde nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi ile hem ilişki obsesyonu, hem de partner obsesyonu arasında anlamlı düzeyde ve pozitif yönde ilişki tespit edilmiş olup araştırmanın hipotezi desteklenmiştir. Sonuçlara göre kişinin, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi arttıkça ilişki ve partner obsesyonları artmaktadır. Bu sonuç, alan yazında yapılan çalışmalarla örtüşmektedir. Downey ve arkadaşlarının 1998 yılında yapmış olduğu araştırmada, nevrotik kişilik örgütlenmesinin bir niteliği olan reddedilme duyarlılığına sahip olan kişilerin, diğer kişilere göre hem ilişkilerine hem de partnerlerine yönelik olan güvenlerini daha çabuk kaybetmelerine sebep olduğu görülmüştür. Schreuder ve arkadaşlarının 2017 yılında yapmış olduğu araştırmada ise, obsesif kompulsif bozukluk tanısı almış olan kişilerin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi arttıkça obsesyon ve kompulsiyonlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra, benzer şekilde nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi yüksek olan kişilerin OKB'nin şiddetini belirlediği sonucuna ulaşılmıştır (Fullana ve ark., 2004). Yıldırım'ın 2017 yılında yaptığı çalışmada ise,

nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi yüksek olan kişilerin daha yoğun bir güvence arayışı içinde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Kuramsal bir perspektiften bakıldığında ise çalışmada bulunan sonuçlar, Horney'in 1937 yılında Çağımızın Nevrotik Kişiliği'ndeki ifadeleriyle de desteklenmektedir. Horney, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi daha yüksek olan kişilerin daha fazla güven aradıklarını ve nevrotik kişilik özelliklerinden birisi olan reddedilmeye karşı duyarlılıklarından dolayı partnerlerinden tam olarak emin olmak istediklerini öne sürer. Dolayısıyla da kişilerin davranışlarını bu yönde düzenlemekte oldukları söylenebilir.

Nesne ilişkileri ile ilişki ve partner obsesyonları arasında bir ilişki olup olmadığı üzerine yapılan analizde ise, anlamlı ve pozitif bir ilişki tespit edilmiş olup araştırmanın hipotezi desteklenmiştir. Nesne ilişkilerinden alınan yüksek puanlar, nesne ilişkilerinin niteliğinin azaldığını göstermektedir. Bu bilgi ve bulgu ışığında nesne ilişkileri niteliği bozuldukça, ilişki ve partner obsesyonlarının arttığı sonucuna ulaşılabilir. İlgili literatür tarandığında bu bulguyu destekleyici çalışmalara rastlanmıştır. Günhan'ın 2021 yılında borderline kişilik örgütlenmesine sahip olan kişilerle yaptığı çalışmada nesne ilişkilerinin ve yabancılaşma, güvensiz bağlanma ve egosentrizm alt boyutları ile ilişki obsesyonunun pozitif yönde, egosentrizm ve yabancılaşmanın ise yalnızca partner obsesyonu ile anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi üzerine yapılan bu çalışmada, borderline kişilik örgütlenmesine sahip olan kişilerle yapılan çalışmaya ek olarak nesne ilişkilerinin tüm boyutlarının (yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm, sosyal yetersizlik) hem ilişki hem partner obsesyonları ile aralarında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bu literatür ve araştırmalara bakılarak, bu araştırmanın nesne ilişkilerinin ilişki ve partner obsesyonlarıyla olan ilişkisini kuvvetlendirdiği düşünülmektedir.

Nesne ilişkileri niteliklerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimiyle olan ilişkisine dair yapılan analizde, nesne ilişkilerinin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi ile aralarında anlamlı düzeyde ve pozitif yönde bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Bu durumda, çalışmanın hipotezi doğrulanmıştır. Nesne ilişkileri nitelikleri düşük olan kişilerin nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi artmaktadır. Alan yazın incelendiğinde

bu konuyu destekleyen bazı çalışmalar ve ifadelerin olduğu görülmüştür. Uluç ve arkadaşlarının 2015 yılında yaptıkları çalışmada, nesne ilişkilerinin alt boyutlarından olan güvensiz bağlanmanın patolojik boyuttaki nevrotik belirtileri güçlü bir şekilde tahmin ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka araştırmada ise, nevrotik kişilik örgütlenmesinin özelliklerinden olan reddedilme duyarlılığının romantik ilişkiler ve nesne ilişkileri ile arasındaki ilişkideki aracı rolü incelenmiş ve nesne ilişkileri alt boyutlarından sosyal yetersizlik ile yabancılaşma ile pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir (Faraji ve Sucu, 2023). Bir diğer araştırmada ise, nesne ilişkilerinin yabancılaşma, güvensiz bağlanma ve egosentrizm alt boyutlarında alınan puanlar arttıkça nevrotik savunma mekanizmalarının daha fazla kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır (Eğridere, 2022). Bunun yanı sıra Freud (2019), nevrotik kaygıyı açıklarken bu kaygının nesne kaybına yönelik olduğundan bahseder. Nevrotik savunma mekanizmalarının devreye girmesi için nesne ilişkilerinin niteliklerinin görece daha düşük olması beklenir. Nesne ilişkileri nitelikleri düştüğünde ise, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminde, nevrozun temelinde ‘‘nesne’’nin olmasından dolayı, bir artışın gözlemlenmesi beklenir.

Uysal nevrotik kişilik yapısı ile ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişki incelendiğinde aralarında ilişki obsesyonu ile anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuşken, partner obsesyonu ile anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu durumda, hipotez kısmen doğrulanmıştır. ıkan sonuca göre, uysal tip alt boyutundan alınan yüksek puanlar ilişki obsesyonlarını arttırmaktayken partner obsesyonlarına etki etmemektedirler. Uysal tip alt boyutundan yüksek puan almış olan kişiler, kendi ihtiyaçlarından ziyade ötekinin ihtiyaçlarını karşılama eğilimindedirler. Bunu yapmalarının temel nedeni, onaylanma ve sevgi ihtiyaıdır (Bilge ve Bilge, 2018). Bu sebeple, kişi birtakım tutumlar geliştirir ve uygulamaya koyar. İlişkinin kendisi, bu uygulamaların yürütülme yeri olarak düşünülebilir. Uysal kişilik yapısında olan kişinin, partnerinin istediği ve onay verme olasılığını yükseltecek davranışlarda bulunarak ilişkisini sürekli kontrol etme ihtiyaı hissedebileceği düşünülmektedir. Kişi, ilişkisini ne kadar çok kontrol ederse, partneri tarafından onaylanma ihtimali o kadar artacaktır. Uysal tip alt boyutu ile partner obsesyonları arasında anlamlı bir ilişki çıkmamasının sebeplerinden birisi olarak ise, kişinin partnerinin beğenisini ilişki

yoluyla kazanmaya çalışması olarak ifade edilebilir. Kişinin ilişkisini obsesif bir biçimde kontrol etmeye ve düzenlemeye çalışması ise partneriyle arasındaki bir köprü olarak varsayılabilir. Dolayısıyla kişinin yalnızca ilişkisine yönelmesinin, ayrıca partnere yönelik bir obsesyonu ortaya çıkarmamış olabileceği düşünülmektedir.

Saldırgan tip alt boyutu ile romantik ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Bu sonuç, araştırmanın hipotezini desteklemiştir. Buna göre, alınan saldırganlık puanı arttıkça ilişki ve partner obsesyonları da artmaktadır. Saldırgan tip nevrotik kişilik özelliği gösteren kişiler çevresindeki ötekilerin iyi niyetli olduklarına inanmaz, tüm insanların kötülük düşündüğünü ve dünyanın düşmanca bir yer olduğunu düşünme eğilimindedirler. Saldırganlık puanı yüksek olan kişiler, kendi tümgüçlülüklerini hissetmek amacıyla romantik ilişkisi ya da partneri üzerinde kontrol etme isteği ve ihtiyacı duyarlar (Bilge ve Bilge, 2018). Bunu da düşmanca davranarak gerçekleştirirler. Düşmanca tutumla birlikte kontrolü ele almaya çalışan kişi, bu kontrolü kendine dair bir savunma mekanizması olarak da kullanabilir (Smith, 2007). Böylelikle, bu kontrolün zaman zaman obsesyona dönüştüğü söylenebilir. Bunun yanı sıra, saldırgan tip nevrotik kişilik özelliğine sahip olan kişilerin ötekine dair güvensiz oldukları da bilinmektedir (Coolidge ve ark., 2001). Tüm bu bilgiler ışığında, saldırgan tip nevrotik kişilik alt boyutundan alınan yüksek puanların ilişki ve partner obsesyonlarının yüksek puanlarını öngördüğü söylenebilir.

Kopuk tip nevrotik kişilik alt boyutu ile ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişki incelenmiş ve anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu bulgu, araştırmanın hipotezini doğrulamamıştır. Kopuk tip nevrotik kişilik özelliklerine sahip kişilerin diğerlerine göre daha yoğun bir mahremiyet ihtiyaçları bulunmakla birlikte mesafelenme ihtiyaçları da bulunmaktadır. Bu kişiler, başkalarına bağlı kalmamak amacıyla istek ve ihtiyaçlarını olabildiğince azaltır ve sadece romantik ilişkilerde değil, hayatın her anında yalnız kalma isteği ve ihtiyacı hissederler. Romantik ilişkilerde, ilişkinin ve romantik partnerin hakimiyetine girdiklerini düşünebilirler (Bilge ve Bilge, 2018). Kopuk tipler kimsenin kendilerini anlamadıklarını ve diğerleriyle ortak noktalarının olmadığını düşünürler (Horney, 2012). Tüm bu bilgiler

ve özellikler, kopuk tip nevrotik kişilik özelliği gösteren kişilerin ilişki ve partner obsesyonunu öngörece kadar sağlıklı bir ilişkiye girmekten kaçındıklarını ve dolayısıyla ilişki ve partner obsesyonu ile aralarındaki ilişkinin anlamlı çıkmamasını açıklar niteliktedir.

Nesne ilişkileri alt boyutlarından birisi olan yabancılaşma ile hem ilişki hem partner obsesyonları arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki bulunmuş olup çalışmanın hipotezi doğrulanmıştır. Yabancılaşma arttıkça kişinin hem ilişki hem de partner obsesyonlarında artış beklenmektedir. Alan yazında bu bulguyu destekler nitelikte yayınlar ve kuramsal ifadelerle rastlanmıştır. Yapılan bir araştırmada yabancılaşma, benmerkezcilik, sosyal yetersizlik alt boyutları ile ilişki doyumu arasında anlamlı ve negatif yönlü bir ilişki bulunmuştur (Atılğan, 2020). Bu bulguya ek olarak, ilişki ve partner obsesyonlarının ilişki memnuniyeti ile aralarında negatif yönde bir ilişki bulunduğu bilinmektedir (Doron ve ark., 2014). Bu bilgiler göz önüne alındığında yabancılaşma arttıkça ilişki memnuniyetinin düştüğü, dolaylı olarak ise ilişki ve partner obsesyonlarını arttırdığı sonucuna ulaşılabilir. Bunun yanı sıra yüksek yabancılaşma puanları, kişilerin ötekilerle kurdukları ilişkilerde, uzun süreli ve doyurucu ilişki kurmada ve tam aidiyet hissetmekte zorlanmayı öngörmektedir (Uluç ve ark., 2015). Buradan yola çıkarak yabancılaşma puanları yüksek olan kişilerin, romantik ilişkilerde özellikle doyurucu ilişki ve aidiyet hissetmekte zorlanmaya sebep olan ilişki ve partner obsesyonlarını daha yoğun yaşayacakları düşünülmektedir.

Nesne ilişkileri alt boyutlarından birisi olan güvensiz bağlanma ile ilişki ve partner obsesyonlarının her ikisi ile arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Bu durumda, çalışmanın hipotezi doğrulanmıştır. Buna göre, güvensiz bağlanma puanları yüksek olan kişilerin ilişki ve partner obsesyonlarında artış beklenmektedir. Güvensiz bağlanma puanları yüksek olan kişilerin reddedilmeye karşı olan toleransları çok düşük olup, bunu telafi etme amacıyla sürekli romantik partnere karşı olan sürekli bir güvence arama ve terk edilmeye dair işaretler aramak için sürekli bir hazırda olma durumunda oldukları düşünülmektedir (Uluç ve ark., 2015). Bu öngörü, güvensiz bağlanma puanları yüksek olan kişilerin hem ilişki hem partner obsesyonlarını görece daha yoğun yaşadıkları bulgusuyla örtüşmektedir. Güvensiz

bağlanmaya sahip olan kişiler, kontrolü ele almak istemekte ve olası tehlikelere karşı kontrolü elde tutma ihtiyacı hissetmektedirler (Doron ve Kyrisis, 2005). Melanie Klein (1940) ise, bu kontrol ihtiyacının nesneyi korumak amacıyla olduğunu belirtmiş, obsesyonların bir nevi savunma mekanizması olarak kullanıldığını eklemiştir. Nesne ilişkileri nitelikleri güvensiz bağlanma özelinde düşük olan kişiler, bu kontrol ihtiyaçlarını romantik ilişki içerisinde hem ilişkilerine hem de partnerlerine karşı hisseder ve davranışlarını bu ihtiyacı karşılamaya yönelik düzenlerler. Kişiler, nesne ilişkilerinin niteliklerinden dolayı ilişki ve partnere karşı yaşadıkları rahatsız edici derecede yoğun olan kaygıya karşı ilişkilerini ve partnerlerini daha fazla kontrol eder ve hem ilişki hem de partnerle daha fazla temasa geçerler (Diriöz, 2010). Bu noktada ise, obsesyonu azaltmak amacıyla kompulsiyonlar devreye girer. Dolayısıyla, kişiler ilişkileri ve partnerleriyle ilgili soruşturma, karşılaştırma gibi kompulsiyonları gerçekleştirirler.

Nesne ilişkilerinin bir diğer alt boyutu olan egosentrizm ile ilişki ve partner obsesyonları arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre, çalışmanın hipotezi doğrulanmıştır. Buna göre, egosentrizm puanları yüksek olan kişilerin ilişki ve partner obsesyonlarında artış beklenmektedir. Egosentrizm alt boyutundan yüksek puan alan kişilerin ilişkilerinde partnere ve sevgisine dair güven sağlayamama, ötekilerle olan ilişkilerini kendi üzerinden değerlendirme ve müdahaleci, manipülatif ve kontrol etmeye yönelik davranışları gerçekleştirdikleri düşünülmektedir (Uluç ve ark., 2015). Egosentrizmde yüksek puan alan kişiler, kendi çıkarlarını korumaya yönelik davranışlara yönelmektedirler. Dolayısıyla, kendi çıkarları doğrultusunda hem ilişkilerini hem de partnerleri hakkında çeşitli obsesyonlara sahip olabilirler. Bu obsesyonlar ilişkinin merkezi olup olmamayı kontrol etme, partner için tek ve eşsiz olduğundan emin olma gibi çeşitlenebilir. Ardından bu obsesyonlardan dolayı artmış olan kaygıyı dindirmek amacıyla çeşitli kompulsiyonlara başvurulabilir.

Sosyal yetersizlik alt boyutu ile ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişki incelendiğinde anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Çıkan bu ilişki, araştırmanın hipotezini destekler niteliktedir. Buna göre, sosyal yetersizlik puanı

yüksek olan kişilerin ilişki ve partner obsesyonlarını görece daha yoğun yaşadıkları söylenebilir. Bu bulgu, literatürdeki bilgilerle örtüşmektedir. Yüksek sosyal yetersizlik puanı alan kişiler, kendilerini yetersiz görme eğilimleri bulunmaktadır (Uluç ve ark., 2015). İlişki kurmada sorun yaşayan bu kişiler, nesne ilişkileri niteliklerinin daha düşük olması sebebiyle hem kendilerini hem romantik ilişkide bulundukları partnerlerini daha az anlayıp, partnerlerinin onayına daha fazla ihtiyaç duymaktadırlar (Collins ve Feeney, 2004). Kişiler onay alarak yetersizliklerini, romantik ilişki ve partnerlerinden karşılama eğilimine girebilirler. Bu durumda, ilişki ve partnerlerinden emin olabilmek için bir kontrol döngüsü içine girebilirler. Bu sebeple, sosyal yetersizlik alt boyutlarının ilişki ve partner obsesyonlarını artırdığı söylenebilir.

Nesne ilişkileri alt boyutlarından olan sosyal yetersizlik ile nevrotik kişilik örgütlenmesi alt boyutlarından olan saldırgan nevrotik kişilik arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiş olup hipotez doğrulanmıştır. Kişi ne kadar sosyal olarak kendini yetersiz görürse, o kadar saldırganlığı artmaktadır. Alan yazında her ne kadar bu konuyu doğrudan inceleyen bir çalışmaya rastlanmasa da dolaylı yoldan bu önermeyi destekleyen çalışmalar ve açıklamalar mevcuttur. En temelde Melanie Klein, nesne ilişkileri kuramını saldırgan dürtüler ve bu dürtülerden zarar görme kaygısı üzerine kurmuş ve bu dürtülerden zarar görme kaygısını azaltacak olan ilkel savunma mekanizmalarını öne sürmüştür (Akyüz, 2018). Dolayısıyla yüksek nesne ilişkileri niteliklerinin, savunma mekanizmalarının daha iyi kullanılabilmesini sağladığı, dolayısıyla da saldırganlığı ve zarar verme kaygısını en aza indirdiği söylenebilir. Nesne ilişkileri alt boyutlarından olan sosyal yetersizlik düzeyi yüksek olan kişiler, sosyal ilişkileri genellikle yoğun bir kaygıyla birlikte ezici ve tahmin edilmesi zor olarak görme eğilimindedirler (Uluç ve ark., 2015). Bu sosyal kaygı, kişinin sosyal yetersizliğinin hayal kırıklığından beslenir ve benlik saygısında düşme gözlemlenebilir. Dolayısıyla, kişiler bu noktadan sonra ötekilerin davranışlarını da daha saldırgan ve tehditvari algılayabilirler. Öz savunma ve karşılık verme ihtiyacı ise, kişiyi daha saldırgan davranmaya itici bir faktör olarak varsayılabilir (Crick, Grotpeter ve Bigbee, 2002). Buradan yola çıkarak sosyal olarak yetersiz olan kişilerin yaşadığı kaygının, kişileri saldırganca davranmaya itebileceği sonucu çıkarılabilir. Sosyal yetersizlik kişilerde reddedilmeyi artıran bir faktör olarak düşünüldüğünde, nevrotik

kişilik özelliklerinden birisi olan reddedilmeye karşı duyarlılığın yüksek olmasından dolayı bu kişilerde reddedilmenin bir kaygısı ve dolayısıyla öfkesi ortaya çıkabilir. Bu öfkenin de saldırgan davranışlara yol açabileceği düşünülebilir. Dolayısıyla sosyal yetersizliğin, nevrotik kişilik özelliği olan reddedilmeye karşı duyarlılık üzerinden saldırganlığı etkiliyor olabileceği düşünülmektedir.

Egosentrizm alt boyutu ile uysallık alt boyutu arasındaki ilişkide anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkiye rastlanmıştır. Buna göre, egosentrizm puanları yüksek olan kişilerin daha uysal davrandıkları söylenebilir. Bu sonuç, negatif yönde ilişkilmesi beklenen beklenen hipotezi doğrulamamıştır. Bu bulgu, egosentrizme sahip bireylerin manipülatif özellikli davranışlara yönelmeleri olabileceğini düşündürmektedir. Egosentrizme sahip olan kişiler kendi istekleri, ihtiyaçları ve çıkarları doğrultusunda partnerlerini yönlendirir ve manipüle ederler (Bell, 1995). Bu sebeple, zaman zaman manipüle edici davranışlar sergilerler. Uysallığı ise manipüle etmek amacıyla kullanabilirler. Uysal tip nevrotik özellik gösteren kişiler, ilişkilerinde daha verici ve uyumlu kişilerdir. Egosentrizme sahip olan kişiler, kontrolü elde tutmak ve manipüle etmek amacıyla daha uyumlu davranabilirler. Uyumlu tip nevrotik özellik gösteren kişiler, karşılarındaki kişiyi bencil olmayan ve alçakgönüllü olarak görünürler (Bilge ve Bilge, 2018). Buradan yola çıkarak egosentrizme sahip olan kişilerin uysallığı, egosentrizmde kurulması zor olan güven bağına kurabilmek amacıyla bir geçiş katmanı olarak kullanabilecekleri düşünülmüştür.

Yabancılaşma alt boyutu ile kopuk tip alt boyutu arasındaki ilişki incelenmiş ve çıkan sonuçta aralarında anlamlı bir ilişki bulunamamış olup çalışmanın hipotezi desteklenmemiştir. Kopuk tip nevrotik özelliğe sahip olan kişiler, ötekilerle aralarına sosyal ve duygusal olarak mesafe koyar, kendi kendine yeterli olmaya çalışır, romantik ilişki gibi uzun süreli ilişki zorunluluklarından ve iletişime girmekten kaçınırlar (Bilge ve Bilge, 2018). Yabancılaşma ise, yine romantik ilişki kurabilmede zorlanan fakat bir o kadar da obsesif eğilimleri olan bir alt boyuttur. Kişi, ilişkisi ve partneri hakkında güven arayışına girer ve ilişkisel olarak daha kontrolcü davranır (Uluç ve ark., 2015). Kopuk tip nevrotik kişilik özelliği gösteren kişilere göre ilişki kurmada zorlansalar da bu konuda görece daha başarılıdırlar. Sosyal ya da romantik bir ilişkiye girme

konusunda istekli fakat şüphelidirler. Tüm bu bilgiler ışığında, yabancılaşma ile kopuk tip alt boyutu arasında anlamlı bir ilişkinin çıkmamış olması açıklanabilir hale gelmektedir.

5.2 Aracı Değişkenler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi

Nesne ilişkileri ile ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü incelenmiş ve hem ilişki hem de partner obsesyonları üzerinde anlamlı bir aracılık etkisine rastlanmıştır. Bu durumda araştırmanın hipotezleri doğrulanmıştır. Alan yazında nesne ilişkileri ile ilişki ve partner obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesinin aracı rolünü inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Hem nesne ilişkilerinin hem de nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin oluşmasında erken dönem yaşantılarının önemli etkisi bulunmaktadır. Freud (1998), libidonun nesnelerle doyum sağlamaya çalıştığını, bu doyum sağlanamadığı takdirde ise nevrozun ortaya çıktığını ifade etmiştir. Aynı zamanda, her sağlanamayan doyumun da nevrozu ortaya çıkarmadığı bilinmektedir. Bu bilgiler ışığında, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi ile nesne ilişkileri niteliklerinin benzer bir yerden ilişki ve partner obsesyonları ile ilişkilendiği düşünülmektedir. Bu sebeple de aracı değişken olarak kabul edilmiştir. Aracılık etki analizi bulguları incelendiğinde, nevrotik kişilik örgütlenmesi değişkeni nesne ilişkilerini, yani bağımsız değişkeni güçlendirdiği görülmüştür. Bunun yanı sıra bağımlı değişken olan ilişki ve partner obsesyonlarının her ikisinin de hem bağımsız değişken (nesne ilişkileri), hem de nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi (aracı değişken) ile aralarında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin bulunması da bu önermeyi destekler niteliktedir.

Klein (1940), nesnenin yok edilme tehlikesine karşın korunması için obsesyonların ve kompulsyonların savunma mekanizması olarak kullanıldığından bahsetmiştir. Bu savunma biçimlerinden bazıları (örn. yapma-bozma), nevrotik savunma mekanizması olarak da ele alınabilir (Geçtan, 2014). Dolayısıyla nesnenin korunmasına dair olan kısımda hem nevrotik kişilik ve savunmalarından hem de obsesyon ve kompulsyonlardan yararlanılacağı sonucuna ulaşılabilir. Bu bilgiler,

nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin, nesne ilişkileri kuramı ile ilişki ve partner obsesyonları arasında güçlendirici bir aracı etkisi bulunduğu sonucunu desteklemektedir.

5.3 İlişki ve Partner Obsesyonlarının Mevcut İlişki Durumuna Göre Değerlendirilmesi

Yapılan çalışma, karıştırıcı değişkeni test etmek amacıyla ilişkisi olan ve olmayan kişileri ayırmaksızın yürütülmüştür. Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği ve Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği'nin mevcut ilişkisi olan katılımcılara uygulanabilir olmasından dolayı mevcut ilişkisi olan kişilerle mevcut ilişkisi olmayan kişiler arasında anlamlı bir fark olup olmadığına bakılmış ve anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre mevcut ilişkisi olmayan kişilerin, hem ilişki hem partner obsesyonlarını daha yoğun yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ışığında mevcut ilişkinin var olup olmama durumu karıştırıcı değişken olarak kabul edilebilir. Literatür incelendiğinde İstek'in 2023 yılında yapmış olduğu çalışmada, ilişkisi olan kişilerle olmayan kişiler arasında anlamlı bir fark bulunmuş olup mevcut çalışmayı destekler nitelikte olduğu görülmüştür. İlişkisi olan kişilerin ilişkisi olmayan kişilere göre farklılaşmasının sebeplerinden birisi olarak bitirilmiş olan ilişkilerin bitirme sebeplerinin ilişki ve partner obsesyonuna etki etmesi düşünülebilir. Kişi eski ilişkisinin daha olumsuz özelliklerini hatırlama eğiliminde olabilir. Bunun yanı sıra eski ilişkinin üzerinden geçen sürenin de buna etki edebileceği düşünülmektedir.

Karıştırıcı değişken olan mevcut ilişki durumunun ilişki ve partner obsesyonları üzerindeki etkisini test etmek amacıyla aracılık analizlerinin tekrarlanmasına ihtiyaç duyulmuştur. Mevcut ilişki durumunun karıştırıcı değişken olarak tanımlanarak tekrar yapılan aracılık analizlerinde nesne ilişkileri ile ilişki obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracılık etkisi gösterdiği görülmüştür. Karıştırıcı değişken tanımlanmadan önceki bulgularla örtüşmekte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar ışığında mevcut ilişki

durumunun nesne ilişkileri ile ilişki obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin gücünü değiştirmedığı sonucuna ulaşılabilir.

Karıştırıcı değişkenle birlikte nesne ilişkileri ile partner obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü incelendiğinde ise herhangi bir aracılık etkisine rastlanmamıştır. Karıştırıcı değişken tanımlanmadan önce yürütülen analizde nesne ilişkileri ile partner obsesyonları arasındaki ilişkide nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı olduğu sonucuna ulaşılmışken karıştırıcı değişken ile birlikte aracılık etkisinin ortadan kalktığı görülmektedir. Bu durumda nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin üstlenmiş olduğu aracı rolün, ilişkinin olup olmaması durumuna göre daha zayıf bir etkisi olduğunu göstermektedir. Halihazırda ilişki içinde bulunma hali, tek başına partner obsesyonlarını etkileyecek güce sahiptir. Literatür incelendiğinde ilişki içerisinde kalınan süre arttıkça partner obsesyonlarının azaldığı görülmüştür (Doron, 2013). Dolayısıyla halihazırda ilişki içinde oluyor olmanın doğrudan etkisinin, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimine göre daha fazla olabileceği söylenebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada, nesne ilişkilerinin ilişki ve partner obsesyonları ile arasındaki ilişkisinde nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin aracı rolü araştırılmıştır. Bulunan sonuçlara göre, nesne ilişkilerinin niteliği arttıkça ilişki ve partner obsesyonlarının azaldığı görülmüştür. Nesne ilişkilerinin alt boyutları ile ilişki ve partner obsesyonları incelendiğinde ise, tüm boyutlarının (yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm ve sosyal yetersizlik) nitelikleri arttıkça ilişki ve partner obsesyonlarının azaldığı görülmüştür. Nesne ilişkileri ile nevrotik kişilik örgütlenmesi arasındaki ilişkiye bakıldığında ise, nesne ilişkileri niteliklerinin arttıkça nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin azaldığı görülmüştür. Alt boyutlar genelinde incelendiğinde ise sosyal yetersizliğin arttıkça saldırganlığın ve egosentrizmin arttıkça da uysallığın arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimi arttıkça ilişki ve partner obsesyonlarının arttığı bulgusu da çalışmanın bir başka sonucudur. Nevrotik kişilik örgütlenmesinin alt boyutları incelendiğinde uysallığın arttıkça ilişki obsesyonunun ve saldırganlık arttıkça da hem ilişki hem partner obsesyonunun arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yapılan bu çalışmanın, nesne ilişkilerinin ilişki ve partner obsesyonları ile ilişkisinde nevrotik kişilik örgütlenmesi eğilimini ölçen ilk araştırma olması sebebiyle alan yazına özgün ve önemli bir katkı sağlamaktadır. İlişki ve partner obsesyonlarının diğer kuramlara göre görece daha yeni bir kavram olması sebebiyle hakkında yapılan çalışmalar oldukça azdır. Dolayısıyla, bu çalışmanın hem klinik hem de kuramsal anlamda literatüre katkı sağlandığı düşünülmektedir.

Nesne ilişkilerinin oluşması, erken dönem çocukluk yaşantılarına dayanmakla birlikte, yetişkinlik döneminde de etkilerini gösteren bir etkiye sahiptir. Bu sebeple özellikle psikodinamik terapilerde, romantik ilişki odaklı obsesyonlara farklı bir perspektif kazandırmıştır. Yabancılaşma, güvensiz bağlanma, egosentrizm ve sosyal yetersizlik alt boyutlarının da ilişki ve partner obsesyonu ile çalışılması da nesne ilişkileri ile ilişki ve partner obsesyonlarına kazandırıldığı düşünülen bu perspektifin

daha etkili, ayrıntılı ve faydalı olacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra ilişki ve partner obsesyonları hakkında özel olarak çalışma yapılıyor olmasının, psikoterapistlere obsesif kompulsif bozukluk vakalarıyla çalışırken farklı bir perspektif sağlayacağına inanılmaktadır. Nevrotik kişilik örgütlenmesinin patoloji boyutunda çalışılmaması da aynı zamanda yine klinik alanda daha kapsayıcı olunmasını sağlayabilir. Çalışmada nevroitik kişilik örgütlenmesi eğiliminin incelenmesinin ardından çıkan sonuçların, nevroitik eğilimler gösteren herkes için aydınlatıcı olacağı düşünülmektedir.

Alan yazın tarandığında, nevroitik kişilik örgütlenmesi eğiliminin diğer kişilik örgütlenmelerine görece daha az çalışıldığı görülmüştür. Nevrotik kişilik örgütlenmesinin hem nesne ilişkileri, hem ilişki ve partner obsesyonları, hem de bu iki kavram arasındaki aracı rolünün incelenmiş olmasıyla birlikte bu çalışmanın literatürün eksik bir alanına destek olduğu düşünülmektedir. Bunun yanı sıra ilişki ve partner obsesyonlarının da obsesyon çatısı altında incelendiği düşünülürse, ilgili çalışmanın hem klinik hem de kuramsal anlamda daha detaylı inceleme ve ilişkiler kurma konusunda faydalı olacağı düşünülmektedir. Aynı zamanda obsesyon ve kişilik örgütlenmeleri üzerindeki yapılan çalışmaların azlığı literatürde göze çarpmakta olup, bu çalışmanın eksiği biraz olsun kapatacağı ve yeni bağlantılar kurmada yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Çalışmanın Sınırlılıkları ve Öneriler

Yapılan çalışma, örneklemin özelliklerinden kaynaklı bazı sınırlılıklarla yapılmıştır. Bu sınırlılıklardan bir tanesi katılımcı sayısıdır. Bir diğeri ise, katılımcıların cinsiyet dağılımının orantısız olmasıdır. Çalışmanın örnekleminin %83,5'i kadınlardan oluşmaktadır. Cinsiyet dağılımı bakımından daha dengeli ve daha geniş bir örneklem ile yapılması sonuçların daha güvenilir olmasını sağlayacaktır. Bunun yanı sıra çalışmanın örnekleminin bir kısmı İstanbul Medipol Üniversitesi bünyesinde halihazırda öğrenim görmekte olan ve puan karşılığı dolduran öğrenciler tarafından oluşmaktadır. Katılımın karşılığında puan veriliyor olması, katılımcıların

dürüst cevaplar verme olasılığını arttıran bir faktör olarak etki etmektedir. Ayrıca bazı katılımcıların kriterlere uymaksızın katılmış olması, ilgili örneklemin boyutunu küçülten bir faktör olmuştur.

Örneklem sayısına ulaşmakta zorluk yaşanmasından dolayı ölçek seti mevcut ilişkinin varlığı farketmeksizin tüm katılımcılara dağıtılmıştır. Bu sonuçlar ışığında iki grup arasında fark olup olmadığı incelenmiş ve anlamlı bir fark bulunmuştur. Mevcut ilişkinin olup olmamasının karıştırıcı bir değişken olabileceği göz önüne alınarak bundan sonraki çalışmalarda yalnızca ilişkisi olan kişilerle ve daha geniş bir örneklemle çalışma yürütülebilir.

Katılımcıların verileri Google Formlar üzerinden toplanmıştır. Verilerin online ortam üzerinden toplanmasının dezavantajı olarak veri kaybı yaşanmıştır. Teknik bir sorun sebebiyle Horney-Coolidge Üç Boyut Envanteri'nin 53. sorusu veri kaybına uğramış olup, diğer yapılan araştırmalarda bu platform ve veri güvenliği gözetilerek araştırma yapılabilir.

Araştırmanın sınırlılıklarından bir diğeri ise, nevrotik kişilik örgütlenmesi eğiliminin patolojik olarak ölçülememesidir. Nevrotik kişilik örgütlenmesine sahip olan kişilerle yapılacak olan araştırmalar, sonuç üzerinde etki edebileceği gibi literatüre de ayrıca katkı sağlayacaktır. Kişilik örgütlenmeleri üzerine yapılan çalışmaların azlığından dolayı ilgili çalışmanın, diğer kişilik örgütlenmeleriyle ilişkilendirilerek yapılması, hem literatüre hem de klinik alana katkı sağlayacaktır. Nevrotik kişilik örgütlenmesi ve nesne ilişkileri kuramı her ne kadar birbirleriyle bağlantılı ve önemli iki kavram olsa da literatürde birbirleriyle ilgili ve özellikle klinik anlamda katkı sağlayabilecek yeterince çalışmaya rastlanmamıştır. Bu iki kavramı birbirleriyle farklı konularda ilişkilendirmek, literatürdeki eksikliği tamamlayacaktır. Bunun yanı sıra ilişki ve partner obsesyonlarının, tanrı, anne, arkadaş gibi diğer ilişkiler ve partnerlerle çalışılıyor olması, literatürde rastlanılmış böyle bir çalışma olmamasından dolayı oldukça önem arz etmektedir. Ayrıca ilişki ve partner obsesyonlarının süre bazında daha ayrıntılı incelenmesi, alan yazın için yeni bağlantılar sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, C. (2018). Nesne İlişkileri Kuramı Çerçevesinden Sınır (Borderline) Kişilik Örüntüsüne Bakış: Vaka Örneği ile Temel Savunma Mekanizmalarının Yorumlanması. *AYNA Klinik Psikoloji Dergisi*, 5(3), 1-20. <https://doi.org/10.31682/ayna.468232>
- Allport, G. W. (1937). *Personality: A Psychological Interpretation*. Holt, Rinehart & Winston.
- APA (2013). *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, 5th ed., American Psychiatric Association.
- Atılğan, I. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkiler ile İlgili Akılcı Olmayan İnançlarının Nesne İlişkileri-Gerçeği Değerlendirme Boyutları ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi [*Yayımlanmamış yüksek lisans tezi*]. İstanbul Gelişim Üniversitesi.
- Avites, O., Stern, A., & Doron, G. (2020). “I just can't trust my partner”: Evaluating Associations Between Untrustworthiness Obsessions, Relationship Obsessions and Couples Violence. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*. 24(100500), 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2019.100500>
- Bell, M. D., Billington, R. ve Becker, B. (1986). A Scale for the Assessment of Object Relationships: Reliability, Validity, and Factorial Invariance. *Journal of Clinical Psychology*, 42(5), 733–741.
- Bell, M. D. (1995). *Bell Object Relations and Reality Testing Inventory (BORRTI) Manual*. California: Western Psychological Services.

Bienvenu, O. J., Samuels, J. F., Costa, P. T., Reti, I. M., Eaton, W. W., & Nestadt, G. (2004). Anxiety and Depressive Disorders And The Five- Factor Model Of Personality: A Higher- And Lower- Order Personality Trait Investigation in a Community Sample. *Depression And Anxiety*, 20(2), 92-97.

Bilge, Y., ve Bilge, Y. (2018). Horney'in Nevrotik Kişilik Tiplerinin Ölçümü: Horney Coolidge Üç Boyut Envanteri (HCTI) Türkçe Formunun Psikometrik Özellikleri. *Electronic Turkish Studies*, 13(18), 263-284

Bloch, M. H., Landeros-Weisenberger, A., Rosario, M. C., Pittenger, C., & Leckman, J. F. (2008). Meta-Analysis of the Symptom Structure of Obsessive-Compulsive Disorder. *The American Journal of Psychiatry*, 165(12), 1532-1542. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.2008.0802032>

Calabrese, M. L., Farber, B. A., & Westen, D. (2005). The Relationship of Adult Attachment Constructs to Object Relational Patterns of Representing Self and Others. *Journal of The American Academy of Psychoanalysis and Dynamic Psychiatry*, 33(3), 513-530.

Caligor, E. (2010). An Object Relations Model Of Personality And Personality Pathology (J. F. Clarkin, Ed.). In J. F. Clarkin, P. Fonagy, & G. O. Gabbard (Eds.), *Psychodynamic Psychotherapy for Personality Disorders: A Clinical Handbook* (pp. 3–35). American Psychiatric Publishing, Inc..

Christopher, J. C., Bickhard, M. H., & Lambeth, G. S. (2001). Otto Kernberg's Object Relations Theory. *Theory Psychology*, 11(5), 687–711. <https://doi.org/10.1177/0959354301115006>

- Collins, N. L., & Feeney, B. C. (2004). Working Models of Attachment Shape Perceptions of Social Support: Evidence From Experimental and Observational Studies. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87(3), 363–383. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.87.3.363>
- Coolidge, F. L., Moor, C. J., Yamazaki, T. G., Stewart, S. E., & Segal, D. L. (2001). On the Relationship Between Karen Horney's Tripartite Neurotic Type Theory and Personality Disorder Features. *Personality and Individual Differences*, 30(8), 1387-1400. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(00\)00120-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(00)00120-3)
- Crick, N. R., Grotpeter, J. K., & Bigbee, M. A. (2002). Relationally and Physically Aggressive Children's Intent Attributions and Feelings Of Distress For Relational And Instrumental Peer Provocations. *Child Development*, 73(4), 1134–1142. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00462>
- Crosby, J. F. (1976). Theories of Anxiety: A Theoretical Perspective. *American Journal of Psychoanalysis*, 36(3), 237.
- Csigó, K. (2023). Obsessive Position: The New Psychoanalytic Approach Of Obsessive-Compulsive Disorder. *Current Psychology*, 42(7), 5407-5414. <https://doi.org/10.1007/s12144-021-01893-3>
- Dinçsoy, B. (2021). Sosyal Medya Bağımlılığının, Romantik İlişkilerdeki Güven Duygusu ve İlişki Doyumu Açısından İncelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
- Diriöz, M. (2010). Ayrılma anksiyetesi için yapılandırılmış Klinik Görüşme, Çocukluk ve Yetişkinlik Ayrılma Anksiyetesi Ölçekleri'nin Geçerlik ve Güvenirliliği (*Yüksek lisans tezi*). Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Disarbois, B. (2009). "L'addiction au Virtuel: Une Présence Sans Absence", *Psychotropes*, 15(1), 41-58.

Doron, G., Derby, D. S., Szepsenwol, O., & Talmor, D. (2012a). Tainted Love: Exploring Relationship-Centered Obsessive Compulsive Symptoms in Two Non-Clinical Cohorts. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 1(1), 16-24. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2011.11.002>

Doron, G., Derby, D. S., Szepsenwol, O., & Talmor, D. (2012b). Flaws and All: Exploring Partner-Focused Obsessive-Compulsive Symptoms. *Journal of Obsessive Compulsive and Related Disorders*, 1(4), 234-243.

Doron, G., Moulding, R., Nedeljkovic, M., Kyrios, M., Mikulincer, M., & Sar-El, D. (2012c). Adult Attachment Insecurities are Associated with Obsessive Compulsive Disorder. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 85(2), 163-178. <https://doi.org/10.1111/j.20448341.2011.02028.x>

Doron, G., Derby, D. S., & Szepsenwol, O. (2014). Relationship Obsessive Compulsive Disorder (ROCD): A Conceptual Framework. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 3(2), 169-180. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2013.12.005>

Doron, G., & Szepsenwol, O., (2015). Partner-Focused Obsessions and Self-Esteem: An Experimental Investigation. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 49, 173-179. <https://doi.org/10.1016/j.jbtep.2015.05.007>

Doron, G., Derby, D., Szepsenwol, O., Nahaloni, E., & Moulding, R. (2016). Relationship Obsessive-Compulsive Disorder: Interference, Symptoms, and

Maladaptive Beliefs. *Frontiers in Psychiatry*, 7(12).
<https://doi.org/10.3389/fpsy.2016.00058>

Doron, G., & Derby, D. (2017). Assessment and Treatment of Relationship-Related OCD Symptoms (ROCD): A Modular Approach. İçinde *The Wiley Handbook of Obsessive Compulsive Disorders* (1. bs, C. 2). Wiley Blackwell.

Downey, G., Freitas, A. L., Michaelis, B., & Khouri, H. (1998). The Self-Fulfilling Prophecy in Close Relationships: Rejection Sensitivity and Rejection by Romantic Partners. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(2), 545–560. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.75.2.545>

Eğridere, B. (2022). Kırılgan Ve Büyüklenmeci Narsisizm Türlerinin Nesne İlişkileri, Aile Öngörülemezliği Ve Savunma Mekanizmaları Çerçevesinde İncelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Eken, E. (2018). Üniversite Öğrencilerinde Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar ile Romantik İlişki Eğilimleri Arasındaki İlişki: Şema Terapi Modeli Çerçevesinde bir İnceleme (*Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü).

Eken, Ö. (2019). Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançlar ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Eker, E. (2019). Romantik Çiftlerde Öznel Partner Affediciliğinin İlişki İstikrarına Etkisi (*Yüksek Lisans Tezi*, Hasan Kalyoncu Üniversitesi).

Endler, N. S. (1965). A Behaviouristic Interpretation of the Psychotherapy System of Karen Horney. *Canadian Psychologist/Psychologie Canadienne*, 6a(2), 188-200. <https://doi.org/10.1037/h0083071>

Fairbairn, W. R. (1952). *Psychoanalytic studies of the personality*. Routledge & Kegan Paul.

Faraji, H., Sucu, Ö. (2023). Yetişkinlerde İlk Nesne İlişkileri ve Reddedilme Duyarlılığı ile Yakın İlişkiler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Humanistic Perspective*, 5(3), 967-997.

Fergusson, D., Woodward, L. & Horwood, L. (2000). Risk Factors And Life Processes Associated With The Onset Of Suicidal Behaviour During Adolescence And Early Adulthood. *Psychological Medicine* 30, 23–39.

Freud, S. (1915). Instincts and their vicissitudes. Standard Edition, 14, 1 11-140.

Freud, S. (1966). Heredity And The Aetiology Of The Neuroses. in J. Strachey (Ed. & Transl.), The Standard Edition of the Complete Psychological Works of Sigmund Freud (vol. 3). Hogarth Press. (1896).

Freud, S. (1996). Olgu Öyküleri-II (A. Eğrilmez, Çev). Payel Yayınevi (1909).

Freud, S. (1998). Ruh Çözümlemesine Giriş Konferansları (E. Kapkın & A. T. Kapkın, Çev.). Payel Yayınevi. (1917).

Freud, S. (2019). Tutukluk, Semptom ve Kaygı (C. Öner, Çev.). İstanbul: Oda Yayınları. (1926).

Fullana, M. A., Mataix-Cols, D., Trujillo, J. L., Caseras, X., Serrano, F., Alonso, P., Menchón, J. M., Vallejo, J., & Torrubia, R. (2004). Personality Characteristics

in Obsessive-Compulsive Disorder And Individuals with Subclinical Obsessive-Compulsive Problems. *The British Journal of Clinical Psychology*, 43(4), 387–398. <https://doi.org/10.1348/0144665042388937>

Geçtan, E. (2014). Psikanaliz ve sonrası. Metis Yayınları.

George, D., Mallery, M. (2010). SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference (10. Baskı). Pearson.

Gıynaş, F. F., Kazan Kızılkurt, Ö., Yazıcı Güleç, M., ve Güleç, H. (2019). İçgörüsü Olan Ve Olmayan Obsesif Kompulsif Bozukluk Hastalarında Kişilik Örgütlenmesi. *Çukurova Medical Journal*, 44(1), 18-26. <https://doi.org/10.17826/cumj.447337>

Göka, E., Yüksel, F. V. ve Göral, F. S. (2006). İnsan İlişkilerinde Yansıtımlı Özdeşim. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 46-54.

Greenberg, J., & Mitchell, S. A. (1983). Object Relations in Psychoanalytic Theory. *Harvard University Press*.

Günhan, İ. S. (2021). Sınırdaki (Borderline) Kişilik Örgütlenmesinde İlişki ve Partner Obsesyonlarının Nesne İlişkileri Perspektifinden İncelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Hayes, A. F. (2018). Introduction to Mediation, Moderation, and Conditional Hayes Process Analysis: A Regression-Based Perspective (2. baskı).: The Guilford Press.

Hirschtritt, M. E., Bloch, M. H., & Mathews, C. A. (2017). Obsessive-Compulsive Disorder: Advances in Diagnosis and Treatment. *Jama*, 317(13), 1358-1367

Horney, Karen (2012). İçsel Çatışmalarımız. (Z. Koçak, Çev.). Sel Yayınları. (1945).

Horney, Karen (2014). Çağımızın Nevrotik Kişiliği. (B. Kıcıır, Çev.). Sel Yayınları. (1937).

İstek, B. (2023). Romantik İlişki Odaklı Ve Partner Odaklı Obsesif Kompulsif Belirtiler ile Aldatma Eğilimi Arasındaki İlişki: Cinsel Doyumun Aracı Rolü (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Kaplan, İ., Erdem, A. (2022). Yaşam Doyumu ile Romantik İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bir Z Kuşağı Çalışması. *Journal of Social Research & Behavioral Sciences*, 8(15).

Karahan, F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E., & Dicle, A. N. (2005). Üniversite 1. Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Sosyokültürel Etkinlikler Açısından İncelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(30), 63-71.

Kasalova, P., Prasko, J., Ociskova, M., Holubova, M., Vanek, J., Kantor, K., Minarikova, K., Hodny, F., Slepecky, M., & Barnard, L. (2020). Marriage Under Control: Obsessive Compulsive Disorder and Partnership. *Neuro Endocrinology Letters*, 41(3), 134-145.

Kavut, S. (2018). Goffman'ın Benlik Sunumu Kuramı Bağlamında Sosyal Medyada Kimlik İnşası: Instagram Üzerine Bir Araştırma. *NOSYON: Uluslararası Toplum Ve Kültür Çalışmaları Dergisi* (1), 1-12.

Kendler, K., Kessler, R. & Neale, M. (1993). The Prediction of Major Depression in Women-Toward an Integrated Etiologic Model. *American Journal of Psychiatry*, 150, 1139-1148.

Kernberg, O. (1967). Borderline Personality Organisation. *Journal of American Psychoanalytic Association*, 15(3), 641-685.

Kernberg, O. F. (1972). "Early Ego Integration and Object Relations", *Annals of the New York Academy of Sciences*, 193(1), 233-247.

Kernberg, O. (1977). The Structural Diagnosis of Borderline Personality Organization. *Borderline Personality Disorders: The Concept, the Syndrome, the Patient*, 87-121.

Kernberg, O. (1984). *Severe Personality Disorders: Psychotherapeutic Strategies*. Yale University Press

Kernberg, O. (2004). *Aggressivity, Narcissism, and Self-Destructiveness in the Psychotherapeutic Relationship: New Developments in the Psychopathology and Psychotherapy of Severe Personality Disorders*. Yale University Press.

Klein, M. (1952) The Mutual Influences in the Development of Ego and Id, *The Psychoanalytic Study of the Child*, 7(1), 51-68, DOI: 10.1080/00797308.1952.11823152

Klein, M (1957). *Haset ve Şükran* (Y. Erten Çev.) *Metis*. (2008).

Kuru, E. K. (2022). Üniversite Öğrencilerinde İlişki Doyumu Ve Romantik Obsesyon İlişkisinin İncelenmesi (*Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).

Laplanche, J., & Pontalis, J. B. (1973). *The Language of Psycho-analysis*. (Çev. Donald Nicholson-Smith). *W.W. Norton & Company*.

- Mahler, M. S., & Furur, M. (1968). On Human Symbiosis and the Vicissitudes of Individuation: I. Infantile Psychosis. *International Universities Press*.
- Mathews, A. L. (1992). Object Relations Perspectives on the Nature of Schizoid Experience in the Tradition of the British Independent School. *ProQuest Dissertations & Theses Global*.
- McWilliams, Nancy (2020). Psikanalitik Tanı: Klinik Süreç İçinde Kişilik Yapısını Anlamak (E. Kalem, Çev.). *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*. (1994).
- Melli, G., Bulli, F., & Doron, G. (2018). Maladaptive Beliefs in Relationship Obsessive Compulsive Disorder (ROCD): Replication and Extension in a Clinical Sample. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 18, 47-53. <https://doi.org/10.1016/j.jocrd.2018.06.005>
- Mitchell, Stephen A. (1981). The Origin and Nature of the “Object” in the Theories of Klein and Fairbairn, *Contemporary Psychoanalysis*, 17(3), 374-398, DOI: 10.1080/00107530.1981.10745670
- Mitchell, S. A. ve Black, M. J. (2014). Freud ve Sonrası: Modern Psikanalitik Düşüncenin Tarihi (A.Eğrilmez, Çev.). *İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*. (1995).
- O. J., Samuels, J. F., Costa, P. T., Reti, I. M., Eaton, W. W., & Nestadt, G. (2004). Anxiety And Depressive Disorders and The Five- Factor Model of Personality: A Higher- and Lower- Order Personality Trait Investigation in a Community Sample. *Depression And Anxiety*, 20(2), 92-97.
- Ogle, C. M., Rubin, D. C., & Siegler, I. C. (2014). Changes in neuroticism following trauma exposure. *Journal of Personality*, 82(2), 93-102. <https://doi.org/10.1111/jopy.12037>

Penn, L. S., & Neumann, Z. (2020). Neurotic personality (Horney). İçinde V. Zeigler-Hill & T. K. Shackelford (Ed.), *Encyclopedia of Personality and Individual Differences* (ss. 3216-3219). Springer International Publishing.
https://doi.org/10.1007/978-3-319-24612-3_606

Quinodoz, J.-M. (2005). *Reading Freud: A Chronological Exploration of Freud's Writings*. Routledge.

Rachman, S., & de Silva, P. (1978). Abnormal and Normal Obsessions. *Behaviour Research and Therapy*, 16(4), 233-248.

Robbins, M. (1980). Current Controversy in Object Relations Theory as Outgrowth of a Schism between Klein and Fairbairn. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 61, 477.

Roth, P. (2001). The Paranoid-Schizoid Position. Kleinian Theory: A Contemporary Perspective, 32-46. *Whirr*.

Samuels, J., Nestadt, G., Bienvenu, O. J., Costa, P. T., Jr, Riddle, M. A., Liang, K. Y., Hoehn-Saric, R., Grados, M. A., & Cullen, B. A. (2000). Personality Disorders and Normal Personality Dimensions in Obsessive-Compulsive Disorder. *The British Journal of Psychiatry: The Journal of Mental Science*, 177, 457–462.
<https://doi.org/10.1192/bjp.177.5.457>

Scarrabelotti, M. B., Duck, J. M., & Dickerson, M. M. (1995). Individual Differences in Obsessive-Compulsive Behaviour: The Role of the Eysenckian Dimensions and Appraisals of Responsibility. *Personality and Individual Differences*, 18(3), 413–421.

- Schmitt, D. P., Realo, A., Voracek, M., & Allik, J. (2009). "Why Can't A Man Be More Like A Woman? Sex Differences in Big Five Personality Traits Across 55 Cultures": Correction to Schmitt et al. (2008). *Journal of Personality and Social Psychology*, 96(1), 118-118. <https://doi.org/10.1037/a0014651>
- Shatz, S. M. (2004). The relationship between Horney's three neurotic types and Eysenck's PEN model of personality. *Personality and Individual Differences*, 37(6), 1255-1261. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2003.12.009>
- Smith, W. B. (2007). Karen Horney And Psychotherapy in The 21st Century. *Clinical Social Work Journal*, 35, 57-66.
- Suls, J., & Martin, R. (2005). The Daily Life Of The Garden-Variety Neurotic: Reactivity, Stressor Exposure, Mood Spillover, and Maladaptive Coping. *Journal of Personality*, 73(6), 1-25.
- Szepesenwol, O., Doron, G., Mizrahi, M. (2014). Attachment Anxiety as a Vulnerability Factor for Relationship-Related Obsessive-Compulsive Phenomena in Emerging Relationships: A Longitudinal Dyadic Investigation. International Association for Relationship Research (IARR) Biannual Conference, Melbourne, Australia.
- Szepesenwol, O., Shahar, B., & Doron, G. (2016). Letting it Linger: Exploring the Longitudinal Effects of Relationship-Related Obsessive-Compulsive Phenomena. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 11, 101-104.
- Tathioğlu, K. (2014). Üniversite Öğrencilerinin Beş Faktör Kişilik Kuramı'na Göre Kişilik Özellikleri Alt Boyutlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Tarih Okulu Dergisi*, (7), 939-971.

- Trak, E., ve İnözü, M. (2017). Yeni Bir Obsesif-Kompulsif Semptom İçeriği: Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği ile Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği'nin Türkçe Formlarının Psikometrik Özellikleri, *Klinik Psikiyatri*, 20, 171-185 doi:10.5505/kpd.2017.75047
- Tüzün, O., & Sayar, K. (2006). Bağlanma Kuramı ve Psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24- 39.
- Uluç, S., Tüzün, Z. ve Haselden, M. (2016). Bell Nesne İlişkileri ve Gerçeği Değerlendirme Ölçeği'nin (BORTTI) Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. *Klinik Psikiyatri*, 18, 112-123
- Vukasović, T., & Bratko, D. (2015). Heritability of Personality: A Meta-Analysis of Behavior Genetic Studies. *Psychological Bulletin*, 141(4), 769-785. <https://doi.org/10.1037/bul0000017>
- Westen, D. (1991). Social Cognition and Object Relations. *Psychological Bulletin*, 109(3), 429–455.
- Winnicott, D. W. (1956). On Transference. *The International Journal of Psychoanalysis*, 37, 386–388
- Winnicott, Donald W. (1954), Mind and its Relation to the Psyche-Soma, *British Journal of Medical Psychology*, 27, 201-209. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8341.1954.tb00864.x>
- Winnicott, Donald W. (1971). Playing and Reality. *Tavistock Publications*.
- Yıldırım, B. (2017). The Influence of Attachment Styles, Personality Characteristics, Social Comparison, and Reassurance Seeking On Roid Symptoms (Yüksek Lisans Tezi, Middle East Technical University).

EKLER

EK-1 Bilgilendirilmiş Onam Formu

Değerli Katılımcı;

Bu çalışma Dr. Öğr. Üye. Hande GÜNDOĞAN SÜTÜVEN danışmanlığında, İstanbul Medipol Üniversitesi Klinik Psikoloji Yüksek Lisans öğrencisi Fulya Akıncı tarafından tez çalışması kapsamında yürütülmektedir. Çalışmanın amacı, yetişkinlerde partner ilişkileri ve kişilik yapılanması arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Araştırmaya 18 ile 65 yaş arasında, şu an bir romantik ilişki içindeyseniz ve bu ilişki altı ayını doldurmuşsanız YA DA şu an bir ilişki içinde değilseniz fakat geçmişte en az altı ay sürmüş bir veya birden fazla romantik ilişki içinde bulunmuşsanız katılabilirsiniz. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Ölçek setinde genel olarak, kişisel rahatsızlık verecek nitelikte sorular bulunmamaktadır. Ancak, katılım sırasında sorulardan ya da herhangi başka bir nedenden ötürü kendinizi rahatsız hissederseniz cevaplamayı istediğiniz anda bırakabilirsiniz. Çalışmayı yarıda kesmek size hiçbir sorumluluk getirmeyecektir. Vereceğiniz bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacaktır.

Tüm soruların yanıtlanması yaklaşık 15 dakika sürmektedir. Soruların doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Lütfen her bir ölçeğin başındaki yönergeyi dikkatlice okuyunuz ve sorulara sizi en iyi şekilde ifade eden cevabı vermeye çalışınız. Çalışmanın sağlıklı değerlendirilmesi adına soruları içtenlikle ve eksiksiz olarak yanıtlamanız önemlidir.

EK- 2 Demografik Bilgi Formu

Demografik Bilgi Formu:

1- Cinsiyetiniz:

- ☐ Kadın
- ☐ Erkek
- ☐ Belirtmek istemiyorum

2- Yaşınız:

- ☐ 18-24
- ☐ 25-34
- ☐ 35-44
- ☐ 45-54
- ☐ 55-64

3-En Son Mezun Olduğunuz Okul

- ☐ İlkokul
- ☐ Ortaokul
- ☐ Lise
- ☐ Üniversite (2 yıllık)
- ☐ Üniversite (4 yıllık)
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

4- Şu anda devam etmekte olan bir ilişkiniz var mı? (Yoksa bir sonraki soruyu atlayın)

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

5- Devam eden ilişkinizin durumunu size uygun olacak şekilde işaretleyin

- ☐ Evli
- ☐ Nişanlı
- ☐ Sevgili
- ☐ Flört

6-Lütfen içinde bulunduğunuz ya da son ilişkinizin kaç ay/yıl sürdüğünü belirtiniz

7- Bir önceki ilişkinizin kaç ay/yıl sürdüğünü belirtiniz. (Eğer içinde bulunduğunuz ilişki ilk ilişkinizse 7. ve 8. soruları boş bırakın)

8- Bir önceki ilişkinizin ne kadar zaman önce sonlandığını belirtiniz.

9- Şimdiki ya da son ilişkinizdeki memnuniyet düzeyinizi nasıl tanımlarsınız? (Eğer şu an bir ilişkiniz yoksa bir önceki ilişkinizi düşünerek işaretleyin.)

- ☐ Hiç memnun değilim
- ☐ Biraz memnun değilim
- ☐ Ne memnunum ne değilim
- ☐ Biraz memnunum
- ☐ Çok memnunum

10- Geçmişinizde psikolojik destek aldınız mı? (Cevabınız evetse sebebini belirtiniz)

EK-3 Horney-Coolidge Üç Boyut Ölçeği (HCTI)

Lütfen aşağıdaki maddeleri kendinizi çoğu zaman nasıl görüyorsanız, ya da geçen birkaç yılda kendinizi nasıl gördüğünüze göre cevaplayınız.

Neredeyse Hiç (1)	Bazen (2)	Sıklıkla (3)	Neredeyse Her Zaman (4)	
1. Sevecen biriyimdir.	(1)	(2)	(3)	(4)
2. Dünya çok düşmanca bir yer.	(1)	(2)	(3)	(4)
3. Yalnız olmayı tercih ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)
7. Başkaları tarafından seilmekten hoşlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
8. Emir vermek hoşuma gider	(1)	(2)	(3)	(4)
18. Yalnız yemek yemeyi, yalnız çalışmayı ve yalnız uyumayı tercih ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)
20. Diğer insanlar çok duygusal.	(1)	(2)	(3)	(4)
23. İnsanlar düşüncesizdir.	(1)	(2)	(3)	(4)
25. Yalnız olmaktansa biriyle birlikte olmayı tercih ederim.	(1)	(2)	(3)	(4)
26. Daha güçlü bir hale getirmek için kendimi zor ve korkutucu durumlarla sınarım	(1)	(2)	(3)	(4)

28. Kolayca affeder ve unuturum.	(1)	(2)	(3)	(4)
29. İyi bir tartışmadan hoşlanırım.	(1)	(2)	(3)	(4)
30. Başkalarından bağımsız yaşamayı severim.	(1)	(2)	(3)	(4)
34.Reddedildiğimde kendimi ezik hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)
38. Bu dünyada hayatta kalmak için insan önce kendini gözetmelidir.	(1)	(2)	(3)	(4)
40. Yalnızken zayıf ve çaresiz hissedirim.	(1)	(2)	(3)	(4)
49. Genelde ilk özür dileyen kişi ben olurum.	(1)	(2)	(3)	(4)
50. Başarılı insanların bulundukları yere diğeri insanların üstüne basarak gelmeleri hayatın bir gerçeğidir.	(1)	(2)	(3)	(4)

EK-4 Bell Nesne İlişkileri Ölçeği (BNİÖ)

Lütfen aşağıdaki ifadelerden sizin için en uygun olanı işaretleyin.		
	Doğru	Yanlış
1. En az bir tane tutarlı ve doyurucu ilişkim var.		
2. Eğer biri benden hoşlanmazsa o kişiye iyi davranmak için her zaman daha fazla uğraşırım.		
3. Birdenbire içime kapanabilir ve haftalarca kimseyle konuşmayabilirim.		
4. Genellikle bana en yakın olanları eninde sonunda incitirim.		
8. İnsanlar üzerinde güç kullanmaktan gizli bir zevk duyarım.		
12. Birine yakınlaşmak benim için zordur.		
15. Bir ilişki ne kadar kötüye giderse gitsin ona asılırım.		

20. En derin duygularımı paylaşabildiğim ve benimle böyle duygularını paylaşan biri var.		
21. Ne kadar kaçınmaya çalışırsam çalışayım, en önemli ilişkilerimde aynı zorluklar ortaya çıkar.		
22. Biriyle tamamen "bir" olmak için güçlü bir istek duyarım.		
23. İlişkilerde, karşımdaki kişiyle sürekli bir arada olmadığım sürece tatmin olmam.		
28. Birine güvendiğimde genellikle pişman olurum.		
29. Bana yakın birine kızdığım zaman, bunu ayrıntılarıyla konuşabilirim.		
31. İsteddiğimi almanın en iyi yolu başkalarını ustaca idare etmektir.		
32. Etrafımda karşı cinsten birileri varken genellikle kendimi gergin hissedirim.		

33. Bir şeylerin dışında bırakılacağımdan sık sık kaygı duyarım.		
34. Herkesi memnun etmem gerektiğini hissederim aksi takdirde beni reddedebilirler.		
37. Hayatımdaki önemli insanlar tarafından olası reddedilmelere karşı duyarlıyım.		
45. İyi bir annenin, çocuklarını daima memnun etmesi gerektiğine inanırım.		

EK-5 Romantik İlişki Obsesyon ve Kompulsiyonları Ölçeği (RİOKBÖ)

Aşağıdaki cümleleri okuyarak lütfen sizin için en uygun olan ifadeyi seçin. Eğer sizin için hiç uygun değilse "0"ı, biraz uygunsa "1"i, orta düzeyde uygunsa "2"yi, oldukça uygunsa "3"ü, çok uygunsa "4"ü işaretleyiniz.

	Bana hiç uygun değil (0)	Bana biraz uygun (1)	Bana orta düzeyde uygun (2)	Bana oldukça uygun (3)	Bana çok uygun (4)
1. Partnerimi gerçekten sevmediğim fikrini aklımdan çıkaramam.					
3. İlişkimden sürekli şüphe duyarım.					
5. İlişkimin doğru olup olmadığını tekrar tekrar kontrol ederim.					
13. Partnerimin aslında benimle birlikte olmak istemediği düşüncesi beni sürekli rahatsız eder.					
14. Partnerimi ne kadar sevdiğimi tekrar tekrar kontrol etmem gerektiğini hissederim.					

EK 6- Partnere İlişkin Obsesif-Kompulsif Belirti Ölçeği (PİOKBÖ)

Aşağıdaki cümleleri okuyarak lütfen sizin için en uygun olan ifadeyi seçin. Eğer sizin için hiç uygun değilse "0"ı, biraz uygunsa "1"i, orta düzeyde uygunsa "2"yi, oldukça uygunsa "3"ü, çok uygunsa "4"ü işaretleyiniz.

	Bana hiç uygun değil (0)	Bana biraz uygun (1)	Bana orta düzeyde uygun (2)	Bana oldukça uygun (3)	Bana çok uygun (4)
2. Partnerimin sosyal becerilerini tekrar tekrar gözden geçiririm.					
3. Partnerimin yeterince akıllı ve derinlik sahibi biri olup olmadığını sürekli sorgularım.					
8. Partnerimin yeterince zeki olup olmadığı konusunda çevremdeki insanlardan (arkadaşlarımdan, ailemden vs.) sık sık onay ararım.					
9. Partnerimle birlikteyken onun fiziksel kusurlarını görmezden gelmekte zorlanırım.					

11. Partnerimin zeka seviyesini diğer kadın/erkeklerinkiyle sürekli karşılaştırırım.					
12. Partnerimin duygusal tepkilerini diğer kadın/erkeklerle karşılaştırma eğilimimi kontrol etmekte zorlanırım.					
14. Partnerimin fiziksel görünüşündeki kusurlarla ilgili düşünceler beni sürekli rahatsız eder.					
19. Partnerim aklıma her geldiğinde görünüşündeki kusurları düşünürüm.					

EK-7 Etik Kurul Karar Formu

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURULU KARAR FORMU

BAŞVURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Yetişkinlerde Nesne İlişkilerinin İlişki ve Partner Obsesyonları Üzerindeki Etkisinde Nevrotik Kişilik Örgütlenmesi Eğiliminin Aracı Rolü			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Fulya AKINCI			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Öğrencisi			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	İstanbul			
	DESTEKLEYİCİ	-			
	ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒	ÇOK MERKEZLİ ☐	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURULU KARAR FORMU

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ/PLANI			Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU			Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐
Karar Bilgileri	Karar No: 184	Tarih: 15/12/2022		
	Yukarıda bilgileri verilen Sosyal Bilimler Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmanın etik ve bilimsel yönden uygun olduğuna “oy birliği” ile karar verilmiştir.			

İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU	
BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI	Prof. Dr. Ali BÜYÜKASLAN

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet	Araştırma ile ilişkisi		Katılım *		İmza
Prof. Dr. Ali BÜYÜKASLAN	İletişim Çalışmaları	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	E ☒ H ☐	E ☐ H ☐	Uygundur
Dr.Öğr.Üyesi Sinan SEÇKİN	Hukuk	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	E ☒ H ☐	E ☐ H ☐	Uygundur
Doç. Dr. Serhat YÜKSEL	Finans	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	E ☒ H ☐	E ☐ H ☐	Uygundur
Doç. Dr. İhsan EKEN	Medya ve Reklam Araştırmaları	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☒ K ☐	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	E ☒ H ☐	E ☐ H ☐	Uygundur
Dr.Öğr.Üyesi Ela ARI	Psikoloji	İstanbul Medipol Üniversitesi	E ☐ K ☒	E ☐ H ☒	E ☒ H ☐	E ☒ H ☐	E ☐ H ☐	Görüş Bildirmedi

* :Toplantıda Bulunma

Sosyal Bilimler
Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul Sekreteri
Burcu Sena TOSUN